

PORADNIK DLA NAUCZYCIELA
2

Warsztat pracy nauczyciela

Wyższa Szkoła Pedagogiczno-Techniczna w Koninie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Autor

mgr Mirosław Bobek

współtwórca mgr inż. Wojciech Szczepaniak

Opracowanie graficzno – elektroniczne

mgr Mirosław Bobek

Projekt okładki

inż. Jolanta Szczepaniak

Redakcja

mgr Barbara Kielar

ISBN 978 – 83 – 931022 – 2 – 8

© Copyright by
Wyższa Szkoła Pedagogiczno – Techniczna w Koninie

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
1. SZKOŁA PRZYSZŁOŚCI.....	5
1.1. Szkoła wobec zmian w oświacie.....	5
1.2. Rola nauczyciela w procesie kształcenia dzieci i młodzieży.....	6
1.3. Twórczy uczeń a twórczy nauczyciel.....	6
2. ELEMENTY SKŁADOWE WARSZTATU PRACY.....	7
2.1. Dokumentacja prawna nauczyciela.....	7
2.2. Baza dydaktyczna.....	8
2.3. Dokumentacja planistyczno – organizacyjna	10
2.4. Metodyka warsztatowa.....	11
2.4.1. Metody praktyczne	13
2.4.2. Metoda zajęć praktycznych	13
2.4.3. Metody i techniki aktywizujące ucznia	16
2.4.4. Projekt edukacyjny	18
3. PLANOWANIE PROCESU EDUKACYJNEGO.....	21
3.1. Formy organizacji i realizacji kształcenia.....	21
3.2. Projektowanie kształcenia.....	23
3.2.1. Cele kształcenia	23
3.2.2. Cele wychowania	24
3.2.3. Program nauczania	25
3.2.4. Planowanie zajęć edukacyjnych w szkole	26
3.2.5. Kształcenie w formach pozalekcyjnych	31
3.2.6. Kształcenie w formach pozaszkolnych	35
3.2.7. Kształcenie dorosłych	35
3.3. Diagnozowanie osiągnięć ucznia.....	38
3.3.1. Pomiar dydaktyczny metodą sprawdzania osiągnięć	39
3.3.2. Test, jako narzędzie pomiaru dydaktycznego	40
3.4. Ewaluacja.....	41
4. TECHNOLOGIA INFORMACYJNA SKŁADNIKIEM WARSZTATU PRACY NAUCZYCIELA.....	43
4.1. Wykorzystanie ICT w procesie edukacyjnym.....	43
4.1.1. Internet w dydaktyce	44
4.1.2. Innowacyjne metody kształcenia	46
4.2. Komputerowe wspomaganie zajęć edukacyjnych	50
5. DOSKONALENIE ZAWODOWE NAUCZYCIELA.....	51
ZAKOŃCZENIE.....	52
BIBLIOGRAFIA.....	53

WPROWADZENIE

„Nauczyciel to zawód i powołanie, to zdolności wrodzone i wyuczone, to odpowiedni zbiór cech osobowości i temperamentu, to umiejętność poświęcania się dla dobra innych osób, to miłość do dzieci.” (cytat Z. Żukowskiej)

Edukacja XXI wieku wymaga zatrudnienia nauczyciela: twórczego, pełnego inicjatywy, optymisty, specjalisty umiejącego przekazywać wiedzę, doskonałego dydaktyka o rzetelnej i szerokiej wiedzy merytorycznej, umiejącego rozwijać zainteresowania uczniów, łączyć przekazywaną wiedzę z praktyką oraz kształcić umiejętności samodzielnego uczenia się.

Podstawowymi dokumentami szkolnymi, z których najczęściej korzysta nauczyciel są: statut szkoły, podstawa programowa dla określonego przedmiotu, modułu i etapu edukacyjnego; szkolny program wychowawczy i profilaktyki; program nauczania; arkusze ocen; dziennik szkolny itd. Od każdego nauczyciela, jako pracownika szkoły wymaga się różnych czynności formalnoprawnych, wystawiania ocen, egzaminowania, prowadzenia odpowiedniej dokumentacji szkolnej. Nauczyciel powinien posiadać umiejętność ich przygotowania oraz zaplanowania poszczególnych form kształcenia i ogniw lekcji. Do najważniejszych zadań każdego początkującego nauczyciela należy tworzenie a następnie doskonalenie swojego warsztatu i metod pracy, pogłębianie wiedzy i umiejętności służących własnemu rozwojowi, a także podnoszeniu poziomu szkoły, w której pracuje.

Nauczyciel rozpoczynający pracę w szkole jest najczęściej po solidnym przygotowaniu merytorycznym, ale brak mu doświadczenia i praktyki edukacyjnej, a szczególnie umiejętności tworzenia własnego warsztatu pracy, dlatego kierujemy do Niego nasz poradnik.

1. SZKOŁA PRZYSZŁOŚCI

Edukacja dzieci i młodzieży to najważniejsze zadanie każdego liczącego się z problemami przyszłości narodu. Szkoła, która współuczestniczy w przygotowaniu dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie powinna być otwarta na ich potrzeby i oczekiwania, szczególnie związane z postępowaniem technicznym, rozwojem technologii informacyjnej, ze zmianami w gospodarce i kulturze życia rodzinnego. Szkoła współczesna i szkoła przyszłości, powinny być więc: wolne od przemocy; niepożądanych substancji w postaci alkoholu lub narkotyków; wsparte kadrami dobrze wykwalifikowanych nauczycieli, wyposażona w najnowsze środki dydaktyczne oparte o najnowszą technologię, w tym technologię informatyczną. Ponadto powinna nieustannie doskonalić się w dziedzinie jakości, efektywności i stosowaniu nowoczesnych metod nauczania. Każdy nauczyciel chciałby uczyć w szkole, która zapewnia mu satysfakcjonującą ilość i jakość pomocy dydaktycznych, odpowiednie wyposażenie klasopracowni w środki przekazu audiowizualnego i dostęp do wysokiej jakości zasobów e-learningowych.

1.1. Szkoła wobec zmian w oświacie

Rodzice często starają się kierować swoje dzieci do szkół, które najlepiej spełniają ich oczekiwania związane z przygotowaniem ich dzieci do życia w przyszłym społeczeństwie i dają dzieciom największe szanse osiągnięcia życiowego sukcesu. Wprowadzając niezbędne zmiany w systemie kształcenia oraz ukierunkowując jego realizację na przygotowanie dzieci do odważnego i twórczego podejmowania się wyzwań na miarę ich zdolności, możliwości i talentu oraz oczekiwań i potrzeb rozwijającej się gospodarki, odpowiadamy na oczekiwania rodziców i polityki państwa.

Współczesna szkoła musi pokonać wiele problemów, aby móc zasłużyć sobie na miano nowoczesnej placówki edukacyjnej, szkoły XXI wieku. Nauczyciele w takiej szkole muszą zmienić metody nauczania na te, które bardziej trafiają do wyobraźni dziecka oraz przełamać wszystkie bariery technologiczne, związane z kreatywnym posługiwaniem się nowoczesnymi technikami i środkami komunikacji, komputerami i urządzeniami multimedialnymi.

1.2. Rola nauczyciela w procesie kształcenia dzieci i młodzieży

Wraz z rozwojem społeczeństwa zmieniały się funkcje społeczne i zawodowe nauczyciela. Współczesny nauczyciel rozumiany jest jako osoba, która łączy przekazywane umiejętności i wiedzę z praktyką i posiada umiejętność dostosowania się do zmian wynikających ze zmian polityki oświatowej, rozwoju techniki i potrzeb gospodarki. Powinien także posiadać wysokie kwalifikacje zawodowe i być przekonany o potrzebie ustawicznego kształcenia. Ważną rolę w pracy nauczyciela odgrywa aspekt osobowy dotyczący stosunku między nim a uczniem, relacji, w której manifestują się cała osobowość nauczyciela, a która powinna być bogata, dojrzała, prawdziwa, moralnie odważna, bogata w miłość. Nauczyciel musi być aktywnie zainteresowany rozwojem osobowości uczniów, dobrym obserwatorem, współuczestnikiem procesów rozwojowych swoich uczniów, sternikiem kierującym rozwojem ucznia.

W przekazywaniu wiedzy i doborze treści kształcenia obecny i przyszły nauczyciel musi umieć korzystać z ułatwień, jakie daje mu postęp techniczny i być otwartym wobec postępu naukowego, pedagogicznego, społecznego i kulturalnego. Musi być także inspiratorem, organizatorem i realizatorem różnych poczynań edukacyjno-kulturalnych w stosunku do środowiska młodzieży i szerszych kręgów społeczeństwa. Wraz z rozwojem społeczeństwa informatycznego rolą nauczyciela jest: kształtowanie u uczniów umiejętności odbioru, selekcji, przetwarzania i wykorzystania zdobytych informacji.

1.3. Twórczy uczeń a twórczy nauczyciel

Twórczość jest rozumiana jako ogół właściwości psychicznych, które prowadzą do powstania twórczej idei albo są składnikami twórczych zachowań.

Nauczyciel, który będzie kształtować jednostki twórcze, sam musi posiadać postawę twórczą zarówno do życia jak i swoich zadań zawodowych. Cechą twórczego działania nauczyciela jest np. nowatorstwo pedagogiczne, czy innowacje pedagogiczne. Nauczyciel twórczy chętnie uczy się nowych rzeczy, bezustannie poszukuje, bada, eksperymentuje, sprawdza różne sposoby rozwiązań. Zanim podejmie się realizacji zadania, bada potrzeby psychiczne, wiadomości i umiejętności uczniów oraz określa, jakie czynniki stymulują, a jakie hamują ich rozwój.

Charakteryzuje go pomysłowość, odpowiedzialność, oryginalność, wytrwałość w dążeniu do wytyczonego celu, elastyczność w myśleniu, a zarazem otwartość na pomysły

innych. Stale wzbogaca wiedzę merytoryczną i podnosi kwalifikacje zawodowe. Twórcza praca daje mu poczucie własnej wartości, zaspokaja potrzebę uznania i sukcesu. Dzięki twórczej działalności nauczycieli, edukacja stanie się odsłanianiem wielkiego ludzkiego potencjału, który jest ukryty w każdym uczniu.

Uczeń twórczy: przejawia wiele ciekawości i wyobraźni; wymyśla wiele rozwiązań tego samego problemu; podejmuje ryzyko, przejawia niezależność; jest oryginalny w pracach ustnych lub pisemnych, daje niezwykle rzadkie lub bystre odpowiedzi, ma autorytet wśród kolegów. Twórczy nauczyciel z takiego twórczego ucznia wydobędzie na światło dzienne jego potencjał, jeżeli pracuje z nim wykorzystując aktywne formy nauczania stymulujące jego rozwój poznawczy i najnowsze techniki pozwalające wyzwolić jego aktywność twórczą.

2. ELEMENTY SKŁADOWE WARSZTATU PRACY

Nauczyciel powinien umieć tworzyć i doskonalić swój warsztat pracy, który stanowią: dokumentacja prawna regulująca jego działania w oświacie; układ pomieszczeń wraz z odpowiednim wyposażeniem w urządzenia i środki dydaktyczne; stałe, zmienne i ruchome stanowiska pracy służące organizowaniu różnych form działania dzieci i nauczyciela; odpowiednio ukształtowana dokumentacja warsztatowa z przeznaczeniem do wykorzystania w organizowaniu procesu dydaktyczno- wychowawczego; własne doskonalenie zawodowe. Podstawą do tworzenia warsztatu pracy jest dobre przygotowanie metodyczne nauczyciela do prowadzenia zajęć z dziećmi i młodzieżą oraz jego zaangażowanie i talent pedagogiczny.

W szkole przyszłości powinien pracować nauczyciel dążący w swojej pracy edukacyjnej do znalezienia rozwiązań nowatorskich, optymalnych, weryfikować swoje osiągnięte wyniki i wprowadzać poprawki do realizowanego procesu edukacji (poprzez pomiar dydaktyczny, badania i ewaluację).

2.1. Dokumentacja prawna nauczyciela

Nauczyciel tworząc własny warsztat pracy powinien zgromadzić zestaw podstawowych dokumentów prawnych, następnie zapoznać się z nimi i je stosować w swojej pracy edukacyjnej. Dokumentację prawną niezbędną nauczycielowi stanowią ustawy: o systemie oświaty i Karta Nauczyciela oraz liczne rozporządzenia, publikowane w: Dzienniku Ustaw, Monitorze Polski oraz na stronach internetowych MEN. Obowiązujące obecnie przepisy prawne dotyczą różnych obszarów pracy nauczyciela, np.: bezpieczeństwo

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

uczniów; programy nauczania; wykaz podręczników, wykaz środków dydaktycznych; przyjmowanie uczniów do szkół; ocenianie, klasyfikowanie, egzaminowanie i promowanie; innowacje i eksperymenty; uprawnienia i odpowiedzialność nauczyciela.

Na stronach internetowych: www.men.gov.pl; www.abc.com.pl; www.menis.pl; www.portaloswiatowy.pl; <http://bip.men.gov.pl>; znajdują się ww. przepisy prawa oświatowego.

2.2. Baza dydaktyczna

Nauczyciel po zgromadzeniu i zapoznaniu się z odpowiednimi przepisami prawa oświatowego powinien przystąpić do organizacji bazy dydaktycznej, dostosowując ją do potrzeb realizowanego przedmiotu, modułu, kierunku. Na bazę dydaktyczną składają się: laboratoria i pracownie specjalistyczne np. komputerowe, przedmiotów ścisłych, artystycznych, przyrodniczych, technicznych, zawodowych; klasopracownie np. języków obcych, przedmiotów humanistycznych, przyrodniczych; zaplecze sportowe (np. boiska, basen, sala gimnastyczna); gabinety specjalistyczne np. psychologa, pedagoga; świetlica szkolna; biblioteka szkolna, sale zajęć warsztatowych, itd.

Pracownia lub laboratorium specjalistyczne to miejsce realizacji specjalnych funkcji dydaktycznych i wychowawczych, wyposażone w środki i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji programu kształcenia. Pracownie i laboratoria specjalistyczne umożliwiają uczniom praktyczne sprawdzenie wiadomości teoretycznych uzyskanych na realizowanych przedmiotach. Zajęcia z uczniami odbywają się w kilkusobowych grupach ćwiczeniowych, a to umożliwia im dokładne zapoznanie się z badanymi układami i sprzętem pomiarowym będącym w dyspozycji poszczególnych pracowni. W pracowni komputerowej np. powinna znaleźć się odpowiednia do ilości dzieci liczba komputerów z oprogramowaniem dostosowanym do realizowanego programu i z dostępem do Internetu oraz zestawem urządzeń, wspomagających kształcenie np. skaner, drukarka, tablica interaktywna, rzutnik multimedialny, kamera cyfrowa, aparat cyfrowy.

Pracownie przedmiotów specjalistycznych powinny być wyposażone w zestawy pomocy dydaktycznych niezbędnych do realizacji obranego programu nauczania oraz zestaw wybranych środków audiowizualnych i multimedialnych wspierających kształcenie.

Pracownie audiowizualne i multimedialne, często stosowane jako klasopracownie, sale zajęć pozalekcyjnych lub sale konferencyjne, wyposażone powinny być w zestawy urządzeń multimedialnych i interaktywnych, np. tablica interaktywna z zestawem programów interaktywnych, rzutnik multimedialny z laptopem i odpowiednim oprogramowaniem

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

oraz dostępem do Internetu i zestawem prezentacji multimedialnych, rzutnik pisma z zestawem foliogramów, kamera cyfrowa, wizualizer, mikroskop multimedialny.

Pracownie i laboratoria specjalistyczne są jednym z bardzo ważnych ogniw w procesie kształcenia, gdzie uczniowie zapoznają się z najnowszymi osiągnięciami elektroniki, telekomunikacji, teleinformatyki, automatyki oraz mogą praktycznie zweryfikować swoje wiadomości. Kształcenie uczniów w takiej pracowni wpływa korzystnie na zwiększenie ich umiejętności praktycznych oraz na podniesienie jakości oferty edukacyjnej.

Nauczanie języków obcych coraz częściej odbywa się w multimedialnych pracowniach językowych. Dzięki takim pracowniom odbiór tekstu słuchanego i czytanego jest dużo lepszy, wpływa na doskonalenie u uczniów rozumienia ze słuchu oraz ćwiczenie poprawnej wymowy i akcentu poprzez indywidualną konwersację z lektorem, a także wyrabia u uczniów nawyk samodzielnego uczenia się.

Klasopracownie wyposażone w odpowiednio dobrane środki dydaktyczne, pozwalają uatrakcyjnić lekcje, czynią je znacznie ciekawszymi, a także służą wzbogaceniu czynności nauczyciela i ucznia. Środki dydaktyczne to urządzenia techniczne i przedmioty dostarczające bodźców zmysłowych (bodźce wzrokowe, słuchowe i wzrokowo – słuchowe). Pełnią one ważną rolę w rozwoju wyobraźni, myślenia, spostrzegania i wpływają na lepsze i szybsze opanowanie wiadomości i umiejętności. Do takich środków dydaktycznych zaliczamy: materiały wprowadzające, ilustracyjne, weryfikacyjne, pomoce do ćwiczeń pokazowych, zestawy przyrządów do ćwiczeń laboratoryjnych, warsztatowych i grupowych, a także sprzęt audiowizualny, bogate wideoteki przedmiotowe ciągle aktualizowane oraz różne materiały informacji bezpośredniej do których zalicza się: informatory faktograficzne, slajdy, plansze, zbiory map, atlasy, encyklopedię przedmiotową i słowniki, podręczniki szkolne, słowniki biograficzne. Podręcznik powinien pełnić funkcję informacyjną, badawczą, praktyczną oraz samokształceniową (ich formalnoprawną kwestię reguluje MEN).

Cz. Kupisiewicz podzielił środki dydaktyczne na: wzrokowe (przedmioty naturalne, modele, obrazy, schematy, symbole itp.); słuchowe (płyty CD, taśmy magnetofonowe, instrumenty muzyczne itp.); wzrokowo-słuchowe (film dźwiękowy, telewizja); częściowo automatyzujące proces nauczania-uczenia się (laboratoria językowe, komputery).

W. Okoń podzielił środki dydaktyczne na: środki proste tj. środki słowne (podręczniki, teksty drukowane), proste środki wzrokowe (modele, autentyczne wzory przedmiotów, reprodukcje obrazów, mapy); środki złożone, wykorzystujące rozwój techniki, urządzeń i sprzętu przekazującego informacje tj. mechaniczne środki wzrokowe (aparaty fotograficzne, mikroskopy, oscyloskopy, teleskopy), środki słuchowe (gramofony, radia, magnetofon)

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

oraz środki wynikające z połączenia wzroku ze słuchem (telewizor, video, dobrze wyposażony komputer). Ostatnią pozycją w tym podziale są środki automatyzujące uczenie się (laboratoria z wyszczególnionych dziedzin nauki, maszyny dydaktyczne, oraz komputery).

2.3. Dokumentacja planistyczno- organizacyjna.

Dokumentacja ta dotyczy działań nauczyciela i uczniów w czasie całego roku szkolnego. Na dokumentację tą składają się: roczny plan pracy dydaktycznej; okresowy plan nauczania (eksponuje tematy poszczególnych lekcji); codzienne plany zajęć edukacyjnych (scenariusze lekcji, konspekty, plany metodyczne lekcji i zajęć pozalekcyjnych); struktura organizacyjna uczniów w klasach; plan wychowawcy klasowego; terminarz zadań i wydarzeń z planu pracy szkoły i kalendarza szkolnego.

Podstawą do opracowania rocznego planu pracy dydaktycznej jest program odpowiedniego przedmiotu, modułu. Zawartym w programie hasłom nadaje się bardziej szczegółowy charakter, uwzględniając przy tym posiadane środki dydaktyczne, zadania i warunki pracy w danej klasie, a zwłaszcza stopień zaawansowania uczniów w nauce, zakres i sposoby rozwinięcia poszczególnych haseł programu figurujących w odpowiednich rozdziałach i podrozdziałach podręcznika, przewidziane wycieczki, liczbę godzin służących powtarzaniu przerabianego materiału, jego kontroli i ocenie. Rozwinięciem rocznego planu dydaktycznego jest okresowy plan dydaktyczny, który wyznacza konkretne i zarazem szczegółowe zadania dydaktyczne.

Każdy plan dydaktyczny powinien zawierać: cele kształcenia, wychowania, a w nauczaniu specjalistycznym i z dziećmi sprawnymi inaczej także cele rewalidacji, rozkład materiału, ogólny wykaz metod kształcenia, środków dydaktycznych, wymagania edukacyjne oraz ewaluację.

Obecnie w każdym roku szkolnym nauczyciele opracowują tzw. plan wynikowy, gdzie planowanie realizacji zadań edukacyjnych jest nastawione na wynik kształcenia i zawiera uporządkowany wykaz zamierzonych efektów kształcenia. Planowanie codzienne zwane planowaniem metodycznym dotyczy ujęcia tematu w kilku lub w jednej jednostce metodycznej. W planowaniu tym nauczyciel musi dobrać materiał, który chciałby przekazać, typ lekcji, jej budowę, a następnie dostosować do tego materiału formy, metody nauczania i środki dydaktyczne.

2.4. Metodyka warsztatowa

Ważnym elementem warsztatu pracy nauczyciela jest wiedza przedmiotowa, którą posiada oraz metodyka prowadzenia zajęć edukacyjnych, zwana metodyką nauczania.

Metodyka koncentruje się na odpowiedzi na pytanie: *Jak to należy robić?* i skupia na metodach realizacji zadań edukacyjnych w oparciu o wybrany program kształcenia. Przez metodę rozumie się sposób pracy nauczyciela z uczniami, który umożliwia uczniom opanowanie wiedzy wraz z umiejętnością posługiwania się nią w praktyce, jak również rozwijanie zdolności i zainteresowań uczniów. Metody pracy z uczniami zależą od ich wieku, ich indywidualnych predyspozycji, specyfiki przedmiotu lub modułu oraz celów i zadań dydaktycznych, które należy zrealizować.

Planując metody realizacji programu kształcenia zwracamy uwagę na predyspozycje uczniów. Jeśli lepiej przysuwają sobie wiadomości poprzez ich słuchanie, stosujemy podające metody nauczania, ponieważ uczniowie bez problemu zapamiętują przekaz słowny, preferują wszelkie dyskusje, rozmowy, dobrze sprawdzają się w dłuższych formach wypowiedzi, często lubią słuchać muzyki. Natomiast, jeśli uczniowie lepiej zapamiętują, to, co widzą, tzw. wzrokowcy, stosujemy w realizacji zajęć edukacyjnych wszelkiego rodzaju pokazy i demonstracje, gdyż wtedy zwracają większą uwagę na tabele, wykresy, ilustracje, uwielbiają oglądać dzieła sztuki, eksponaty, wystawy, często skrupulatnie i bardzo estetycznie wykonują notatki, bardzo dobrze zapamiętują ludzkie twarze.

Jeszcze inaczej kształcimy uczniów, którzy lepiej przyswajają sobie wiedzę i umiejętności, poprzez działanie, wykonywanie zadań samodzielnie, planujemy wtedy dużo zajęć prowadzonych metodami praktycznymi. W przypadku tzw. uczuciowców, którzy kierują się emocjami, często gestykują, są bardzo aktywni fizycznie, zapamiętują to co sami wykonali, stosujemy metody oparte na przeżywaniu.

W celu efektywnego kształcenia nauczyciel powinien dokładnie dobrać zarówno metody i formy pracy z uczniami tak, aby mogły najpełniej wspierać ich w procesie uczenia się. Poglądy dydaktyków na temat klasyfikacji metod kształcenia były i nadal są zróżnicowane. W literaturze dotyczącej kształcenia mamy do czynienia z różnymi podziałami metod nauczania.

Szlosek wymienia następujące metody nauczania: podające, eksponujące, programowe, praktyczne. Do grup metod opartych na wiedzy lub doświadczeniu uczniów zalicza takie metody jak: pogadanka, dyskusja, ćwiczenia, a do metod opartych na obserwacji np. pokaz, eksperyment, inscenizacja.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Cz. Kupisiewicz dzieli metody nauczania na metody oparte na: słowie, jak: pogadanka, dyskusja; obserwacji i pomiarze, jak: pokaz, pomiar rzeczy, zjawisk i procesów; działalności praktycznej, jak: zajęcia laboratoryjne, praktyczne, metody gier dydaktycznych np.: symulacyjna, sytuacyjna, inscenizacji i nauczanie programowane. Metody oglądowe i słowne przeważają na formach kształcenia o dominacji treści teoretycznych oraz na konferencjach i sympozjach itp. Metody praktyczne są gdy chodzi o nabywanie umiejętności.

W. Okoń dzieli metody na: asymilacji wiedzy i zalicza do nich: pogadankę, dyskusję, wykład; samodzielnego dochodzenia do wiedzy i zalicza do nich: gry dydaktyczne, metodę przypadku, metody sytuacyjne; praktyczne i do nich zalicza: ćwiczenia, warsztaty.

Metody stosowane przez obecnych nauczycieli to metody oparte:

- na słowie (podające) np. pogadanka, wyjaśnianie, dyskusja;
- na obserwacji, badaniu i pomiarze, np. ćwiczenia laboratoryjne, obserwacyjne;
- na praktycznym działaniu, np. ćwiczenia praktyczne, laboratoryjne, warsztatowe, projekt;
- na rozwiązywaniu problemów i aktywizowaniu uczniów;
- na przeżywaniu np. film, sztuka teatralna.

Współczesna metodyka preferuje metody problemowe, aktywizujące uczestników oraz metody praktyczne. Metody problemowe polegają na samodzielnym dochodzeniu uczniów do wiedzy poprzez rozwiązywanie problemów o charakterze poznawczym, decyzyjnym lub praktycznym. Rozwiązywanie problemów wymaga od nich aktywności i samodzielnego wytwarzania nowych informacji.

W klasycznej metodzie problemowej wyróżniamy cztery etapy realizacji: wytworzenie sytuacji problemowej; formułowanie problemów i pomysłów ich rozwiązania; weryfikację pomysłów rozwiązania, porządkowanie i stosowanie uzyskanych wyników w nowych zadaniach o charakterze praktycznym lub teoretycznym.

Nauczyciele często prowadzą zajęcia z wykorzystaniem metod podających np. wykład, dyskusja, pogadanka itp. Podczas wykładu od nauczyciela wymaga się powiązania jego treści z życiem, trafnego i interesującego dobierania przykładów, starannego i obrazowego wysławiania się, budowania przejrzystej i logicznie zwartej struktury zajęć, przestrzegania właściwego tempa oraz ożywiania go środkami poglądowymi, jak: tablice, schematy, przezrocza itp. Podczas zajęć prowadzonych metodą dyskusji nauczyciel wspólne z uczniami poszukuje odpowiedzi na postawione pytania, np. w dyskusjach konferencyjnych czy panelowych.

2.4.1. Metody praktyczne

Jeśli kształcimy uczniów stosując metody praktyczne, to rozwijamy ich umiejętności umysłowe i praktyczne, przechodzące w tzw. nawyki. Do metod praktycznych można zaliczyć: ćwiczenia przedmiotowe, laboratoryjne, warsztatowe, projekt, pokaz. Istotą tych metod jest wzorowe zaprezentowanie danej czynności przez nauczyciela wraz z dokładnym omówieniem poszczególnych elementów, składających się na całość, a następnie ćwiczenie tego zachowania przez uczniów aż do ukształtowania właściwego nawyku.

Ćwiczenia przedmiotowe dotyczą nabywania umiejętności poprzez praktyczne działanie. Należą do nich: ćwiczenia wyrabiające umiejętności zastosowania przyswojonej wiedzy, ćwiczenia służące kształtowaniu umiejętności twórczego wykorzystania wiedzy w praktyce, ćwiczenia o charakterze poszukiwawczym. Ćwiczenia przedmiotowe przygotowujemy w przemyślany sposób z wykorzystaniem najnowszych środków dydaktycznych, które ułatwią rozwijanie praktycznych umiejętności ucznia.

W ramach metody laboratoryjnej uczniowie sami przeprowadzają różne eksperymenty zdobywając wiadomości i umiejętności w sposób bezpośredni oraz samodzielnie odkrywają różne związki, reguły i prawa. Przeprowadzając eksperymenty, doświadczenia uczący mają bezpośredni kontakt z poznawanymi fragmentami rzeczywistości. Doświadczenia mają charakter problemowy i zmuszają uczniów do poszukiwania pomysłów, rozwiązań oraz wskazania sposobów i środków prowadzących do osiągnięcia pożądanych celów.

Metody warsztatowe wzbudzają aktywność grupy uczniów w wyniku działań psychologicznych i organizacyjnych. Wszyscy członkowie grupy działają, myślą i rozwiązują problemy, uczą się wzajemnie i wyciągają wnioski. W tej metodzie nauczyciel umiejętnie steruje wydarzeniami zachodzącymi podczas zajęć i jest otwarty na propozycje uczniów.

Metoda zajęć praktycznych obejmuje dość szeroki zakres czynności uczniów, przykładowo: obróbkę drewna i metali, obsługę aparatów i maszyn, ale też rysunek techniczny, prace produkcyjną, itd.

2.4.2. Metoda zajęć praktycznych

Umiejętności praktyczne zdobywane są w wyniku wielokrotnego powtarzania czynności produkcyjnych i stanowią podstawowe elementy kwalifikacyjne dla wielu zawodów, głównie robotniczych. W czasie zajęć praktycznych zwanych produkcyjnymi uczniowie zapoznają się z autentycznymi warunkami procesu technologicznego, z jego organizacją i wymogami.

Struktura prowadzenia takich zajęć składa się z: części wstępnej (~15% czasu) obejmuje czynności organizacyjne i przygotowawcze, omówienie warunków bezpieczeństwa, zapoznanie z tematem i, organizacją oraz planem zajęć, wyjaśnienie celu i postawienie zadań ćwiczącym; część zasadnicza (~80% czasu) jest przeznaczona do podania nowego materiału powiązanego z uprzednio przerobionym oraz kształtowania umiejętności i nawyków zależnie od tematu, miejsca, celu i treści zajęć; część końcowa (~10% czasu zajęć) omówienie przebiegu i rezultatów zajęć.

Na zajęciach z praktycznej nauki zawodu stosowany jest instruktaż składający się z pokazu i ćwiczeń. Metoda pokazu powiązana jest z komentarzem słownym zwanym instruktażem, natomiast podczas ćwiczeń instruktaż dotyczy wykonania określonych czynności. W dydaktyce kształcenia zawodowego przyjęto umowny podział instruktażu na wstępny, bieżący i końcowy. Instruktaż wstępny dotyczy czynności nauczyciela realizowanych we wstępnej fazie zajęć praktycznych. Instruktaż bieżący realizowany jest podczas trwania zajęć i polega na nadzorowaniu realizowanych przez uczniów zadań i ustaleniu, czy uczniowie prawidłowo zrozumieli instruktaż wstępny. Instruktaż końcowy to podsumowanie pracy uczniów całej grupy ze zwróceniem uwagi na ich osiągnięcia, jak i niedociągnięcia w pracy. Nauczyciel pracujący z wykorzystaniem metody instruktażu rozpoczyna zajęcia od instruktażu wstępnego dotyczącego omówienia zasad i sposobów bezpiecznego wykonywania pracy oraz czynności po zakończeniu pracy, zasad postępowania w sytuacjach awaryjnych. Nauczyciel pokazuje, wyjaśnia i objaśnia warunki dopuszczenia do pracy oraz czynności przed rozpoczęciem pracy, po czym przedstawia cały proces pracy przy realizacji zadania, które ma być wykonane przez ucznia.

Podczas instruktażu bieżącego uczniowie samodzielnie wykonują pracę pod nadzorem nauczyciela - instruktora, dobierają odpowiednie materiały i narzędzia np. wiertła do obrabianego materiału, przygotowują materiał do obróbki, prawidłowo mocują wiertła, następnie poprawnie wiercą otwory o różnej głębokości i średnicy. Instruktor na bieżąco koryguje sposób wykonywania pracy. Instruktaż końcowy dotyczy omówienia efektów wykonanych zadań oraz oceny poziomu opanowania obsługi wiertarki i sprawdzeniu wiedzy i umiejętności z wykonywania pracy na wiertarce stołowej zgodnie z przepisami i zasadami BHP. Poniżej przedstawiam scenariusz zajęć praktycznych prowadzonych w hali produkcyjnej lub warsztatach szkolnych.

Temat zajęć : Bezpieczna obsługa urządzeń elektrycznych (4h)

Cel ogólny: Zapoznanie uczniów z zasadami bezpieczeństwa i instrukcją obsługi urządzeń wykorzystanych przy stanowisku pracy elektryka i uświadomienie konsekwencji związanych z nieprawidłową obsługą urządzeń elektrycznych na stanowisku pracy.

Cele operacyjne: Uczeń:

- pozna przepisy BHP dotyczące pracy na stanowisku elektryka obsługującego wybrane urządzenia elektryczne;
- potrafi: wymienić czynniki szkodliwe przy pracy z ww. urządzeniami elektrycznymi znajdującymi się na stanowisku pracy elektryka; zidentyfikować zagrożenia występujące na tym stanowisku;
- umie: ochronić się przed zagrożeniami występującymi na jego stanowisku; zanalizować własne stanowisko robocze z punktu widzenia występujących tam zagrożeń i uciążliwości; zaplanować kolejność wykonywania niezbędnych czynności przy pracy z zastosowaniem wybranych urządzeń elektrycznych;
- potrafi: zastosować instrukcję montażu przydzielonych urządzeń elektrycznych; ocenić ich stan techniczny i sprawność.

Cele wychowawcze:

- Kształcenie świadomości uczniów w zakresie przestrzegania zasad BHP oraz potrzeby oceny ryzyka występującego podczas pracy z różnymi urządzeniami elektrycznymi.

Metody kształcenia: wyjaśnienia, pokaz i instruktaż.

Środki dydaktyczne: rzutnik multimedialny, prezentacja multimedialna, instrukcje BHP do stosowanych urządzeń elektrycznych i zestaw urządzeń znajdujących się na stanowisku pracy ucznia w hali produkcyjnej.

Przebieg zajęć:

Wprowadzenie:

- czynności organizacyjno.-przygotowawcze niezbędne do rozpoczęcia zajęć - omówienie zasad BHP, instrukcji obsługi wybranego urządzenia elektrycznego i jego przeznaczenia, omówienie zasad dopuszczenia do pracy oraz czynności niezbędne przed rozpoczęciem pracy.

Instruktaż wstępny

- zapoznanie z zasadami i sposobami bezpiecznej pracy oraz z zasadami postępowania w sytuacjach awaryjnych,

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- objaśnianie warunków dopuszczenia do pracy oraz niezbędnych czynności przed rozpoczęciem pracy, po czym przedstawienie całego procesu pracy, która ma być wykonywana,
- pokaz prawidłowego wykonywania czynności z zachowaniem zasad BHP na stanowisku elektryka obsługującego wybrane urządzenie elektryczne.

Instruktaż bieżący (w czasie wykonywania zadań)

- samodzielna praca ucznia pod nadzorem instruktora, określenie poszczególnych czynności pracy przy wybranym urządzeniu elektrycznym - udzielanie instruktażu indywidualnie, omówienie ewentualnych błędów,
- próbnie wykonanie pracy, instruktor na bieżąco koryguje sposób wykonywania pracy, po czym uczeń wykonuje już pracę samodzielnie.

Instruktaż końcowy (podsumowujący)

- omówienie efektów wykonanych zadań, podsumowanie i ocena poziomu opanowania umiejętności pracy przy stanowisku, decydująca o dopuszczeniu ucznia do samodzielnej pracy,
- sprawdzian wiedzy i umiejętności z wykonywania zadania, zgodnie z przepisami i zasadami BHP, który stanowi podstawę dopuszczenia do pracy. Odbycie instruktażu uczeń potwierdza na piśmie na karcie szkolenia wstępnego.

Zakończenie: czynności organizacyjno-porządkowe kończące zajęcia - uprzątnięcie stanowiska pracy, uporządkowanie narzędzi i sprzętu ochronnego.

Załączniki: pokaz multimedialny i instrukcje BHP.

2.4.3. Metody i techniki aktywizujące ucznia

Metody aktywizujące sprawiają, że nauczanie i przyswajanie wiedzy odbywa się w sposób niekonwencjonalny. Uczniowie motywowani są do działania, twórczego myślenia i kreatywnego rozwiązywania problemów. Pracując metodami aktywnymi nauczyciel i uczeń są na lekcji partnerami. Nauczyciel i uczeń przyjmują nowe role i zadania. Nauczyciel i uczeń są twórczy, posiadają ogromną potencjał, który trzeba „tylko” uruchomić.

Wśród metod aktywizujących wyróżnia się metody twórczego i kreatywnego rozwiązywania problemów, gdzie uczący się podchodzą do rozwiązania problemów w sposób twórczy, kreatywny, niekonwencjonalny oraz gry dydaktyczne, które rozwijają indywidualne postawy uczniów oraz pobudzają ich wyobraźnię i ciekawość.

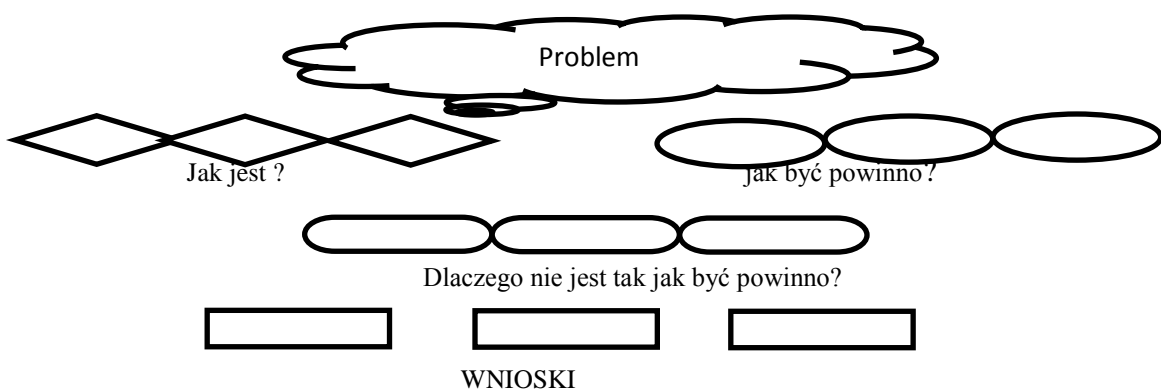
„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Gry dydaktyczne to zabawy o określonych regułach postępowania, prowadzące do konkurencji grających ze sobą. Należą do nich np. gry: quizowo – turniejowe, planszowe, sytuacyjne, decyzyjne, inscenizacyjne.

Metodą kształtującą pomysłowość i wyobraźnię uczniów jest burza mózgów. Celem tej metody jest zgromadzenie dużej liczby pomysłów potrzebnych do rozwiązania jakiegoś problemu w bardzo krótkim czasie. Nauczyciel podaje problem, a uczniowie zgłaszają pomysły rozwiązań, a następnie metodą dyskusji, rankingu wybierają najlepsze rozwiązanie.

Metodą przygotowującą uczniów do wyrażania własnych opinii i prezentowania własnego stanowiska na forum publicznym jest dyskusja panelowa. Nauczyciel przedstawia problem do rozstrzygnięcia, a wyznaczeni uczniowie tworzą grupę dyskusyjną i występują publicznie z własnymi pomysłami rozwiązania problemu. Pozostali uczniowie słuchają, a następnie ustosunkowują się do rozwiązań problemu. Nauczyciel na koniec podsumowuje dyskusję.

Przy omawianiu drażliwych czy trudnych spraw oraz rozwiązywaniu konfliktów można stosować metodę metaplanu. Celem tej metody jest rozważanie problemu i skupienie się na poszukiwaniu rozwiązania. Metoda ta zmusza uczniów do myślenia, sprzyja rozwojowi ich umiejętności analizy, oceniania faktów i sądów. Uczniowie odpowiadają na pytania: jak jest?; jak było?; jak być powinno?; dlaczego nie jest tak jak być powinno?.

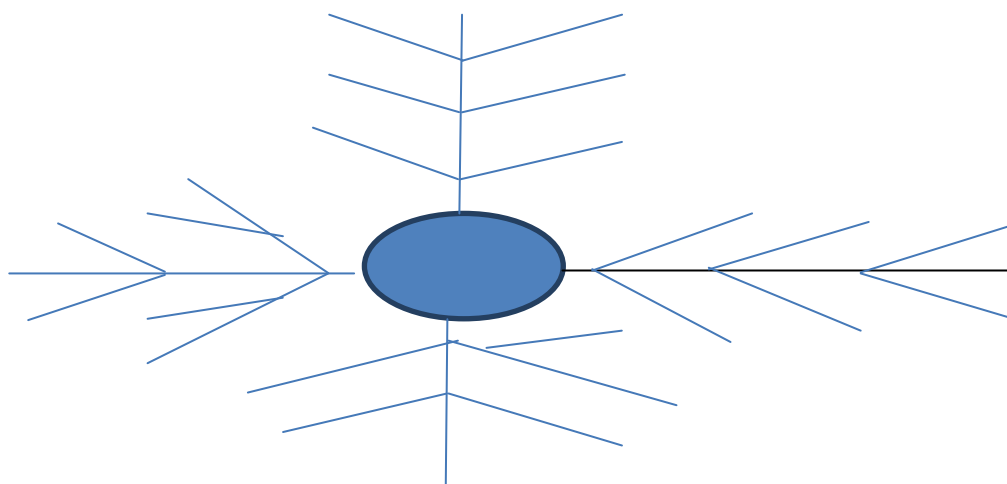

Rozwiązania problemu z wykorzystaniem rysunków, obrazków, zdjęć, wycinków, symboli, krótkich dynamicznych zwrotów, haseł występuje w mapach mentalnych. Jedną z map często stosowanych przez nauczycieli jest mapa mózgu, która w graficzny sposób zapisuje uzyskane informacje na określony temat, wykorzystując rysunki, symbole, wycinki, krótkie zwroty, hasła. Metoda ta nazywana jest także „mapą pojęciową”, „mapą myśli”, „mapą pamięci” i można ją stosować na różne sposoby, np. definiować pojęcia, rozwiązywać problemy, planować działania itp. Pomaga uaktywnić uczniów, pobudzić

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

ich wyobraźnię, ćwiczyć ich koncentrację, uczy uczniów kompromisu i współpracy, daje im poczucie własnej wartości oraz pozwala uporządkować i usystematyzować wiedzę.

Tworząc mapę mózgu (Mind Mapping) rozpoczynamy od narysowania na środku kartki np. koła z problemem lub zadaniem. Od niego prowadzimy linie. Na jednej linii może się znajdować tylko jedno słowo lub rysunek w wielu kolorach określający rozwiązanie zadania. Linie powinny być takiej długości jak słowa. Najważniejsze słowa powinny być najsilniej oznaczone.

Każdy nauczyciel planując jednostkę metodyczną powinien stosować metody, które rozwijają w uczniach empatię, samodzielność, kreatywność, poczucie wartości, umiejętność komunikowania się z innymi oraz kształtować umiejętności samokształcące oraz umiejętności stosowania zdobytej wiedzy w praktyce.

2.4.4. Projekt edukacyjny

„Metoda projektów to filozofia samodzielnego uczenia się.”

William H. Kilpatrick

Metodą polegającą na rozwiązywaniu przez uczniów problemów z różnych dziedzin nauki i techniki mającą charakter interdyscyplinarny jest projekt. Metoda projektów pełni wielorakie funkcje: motywacyjną, poznawczą, kształcącą, wychowawczą, integracyjną, samokształceniową i wiele innych. Integruje wiedzę szkolną i pozaszkolną, łączy w spójne całości treści rozbite na przedmioty nauczania. Nauczając tą metodą kształtujemy u uczniów różne ważne w wszechstronnym rozwoju umiejętności jak: umiejętność współpracy w grupie, samorządność, obserwowanie rzeczywistości i ustosunkowywanie się do niej, myślenie twórcze, wdrażanie zdobytej wiedzy do praktycznego działania, rozwijamy samoocenę i osiąganie samodzielności. Metoda ta ma wybitne walory wychowawcze. Zalety

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

jej polegają na integrowaniu zespołu, podejmowaniu różnych ról, aktywizowaniu wszystkich uczestników projektu, przejmowaniu odpowiedzialności za własne uczenie się, korzystanie z różnych źródeł informacji, planowaniu działań oraz prezentacji wytworów.

Realizując projekt ustalamy z uczniami temat projektu, planujemy jego realizację i ustalamy instrukcję dla uczniów, dzielimy ich na grupy i przydzielamy im działania, następnie realizujemy go i na koniec oceniamy. Przykładową instrukcję przedstawiam poniżej.

Temat projektu: Pomniki Warszawy

Cele operacyjne : Uczeń

- wymieni pomniki wielkich ludzi znajdujące się w Warszawie,
- rozumie, że pomnik to zabytek Polski świadczący o jej dziedzictwie,
- rozumie zagrożenie związane z brakiem opieki i konserwacji pomników,
- potrafi pozyskać informacje na temat pomników w Warszawie,
- umie kształtować indywidualną postawę twórczą,
- umie obsługiwać urządzenia techniczne umożliwiające pozyskiwanie i przetwarzanie informacji, np. komputer, aparat fotograficzny, itp.,
- zna zasoby internetowe i biblioteczne dotyczące pomników Warszawy.

Cele wychowawcze:

- kształtowanie postawy odpowiedzialności wobec dziedzictwa kulturowego,
- wykształcenie wrażliwości w odbiorze sztuki dla rozwoju duchowego i pełniejszego przeżywania życia.

Treści realizowane:

1. Zabytki Warszawy i ich znaczenie dla Polski.
2. Historia dziejów Warszawy.
3. Wielcy ludzie zasłużeni dla Polski.

Zadania realizowane będą w 4 grupach zadaniowych:

1. Wyszukanie informacji w Internecie o pomnikach znajdujących się w Warszawie (wszystkie grupy) i przygotowanie planszy (grupa C).
2. Zapoznanie się z wydarzeniami historycznymi w powiązaniu z ww. pomnikami (wszystkie grupy).
3. Dokonanie selekcji materiału pod kątem referatu i prezentacji (grupa A).

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

4. Wywiad z historykiem w Urzędzie Prezydenta Warszawy (grupa B).
5. Zrobienie zdjęć pomników oraz filmu o II wojnie światowej w Warszawie (grupa C).
6. Przygotowanie wystawy ze zdjęć (wszystkie grupy).
7. Wykonanie prac plastycznych: rysunek ołówkiem i węglem pt. „Pomnik ku czci poległych w walce” (grupa D) oraz przygotowanie wystawy z prac plastycznych (grupa D).
8. Opracowanie prezentacji multimedialnej „Pomniki ku czci bohaterów Warszawy” (grupa B).
9. Przygotowanie: podkładu muzycznego do wystawy i prezentacji multimedialnej o wybranych wydarzeniach historycznych towarzyszących pomnikom (grupa A).
10. Przygotowanie mini folderu o wybranych pomnikach wielkich ludzi (grupa C).
11. Przygotowanie trzech plansz: Pomniki Warszawy (grupa B).
12. Zaplanowanie i wykonanie wystroju wystawy oraz zaproszeń dla specjalnych gości (wszystkie grupy).

ŹRÓDŁA:

LUDZIE: historyk, bibliotekarze, pracownicy Uniwersytetu z wydziału historii.

INSTYTUCJE: Urząd Miejski oraz inne Urzędy w regionie.

INNE: wycieczka do Warszawy, urządzenia medialne, jak np. aparat, kamera, komputer, rzutnik multimedialny, itp., materiały i narzędzia konieczne do wykonania prac plastycznych oraz plansz.

TERMINY KONSULTACJI:

Terminy ustalono oddzielne dla każdej z grup- 1 raz w ciągu dwóch tygodniu.

PRZEDSTAWIENIE EFEKTÓW PRACY:

- Zaproszenia dla specjalnych gości na wystawę.
- Referat (lider przez ok. 15 minut).
- Prezentacja multimedialna i film.
- Sprawozdanie z wywiadów.
- Wystawa fotografii.
- Wystawa i konkurs prac plastycznych.
- Podkład muzyczny do wystawy.
- Mini folder.
- Prezentacja plansz o pomnikach.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

CO BĘDZIEMY BRALI POD UWAGĘ PRZY OCENIE:

- treść merytoryczną, atrakcyjność zebranego i przedstawionego materiału,
- precyzyjność wykonania i estetyczność prac, wkład pracy,
- przygotowanie wystroju i oprawę wystawy, jakość prezentacji.

AUTOREFLEKSJA:

Prezentacja jest ostatnim etapem realizacji projektu. Czas prezentacji powinien być ściśle określony, zmobilizuje to uczniów do dokonania syntezy zebranych informacji oraz pomoże w wybraniu najodpowiedniejszego sposobu pokazania swoich osiągnięć. Forma prezentacji jest zależna od tematu projektu i pomysłowości członków zespołu.

3. PLANOWANIE PROCESU EDUKACYJNEGO

Funkcje, jakie pełni dziś oświata dotyczą zarówno potrzeb dalszego kształcenia, rynku pracy, życia rodzinnego i zawodowego człowieka. Związane one są: z przekazywaniem uczącym się wiadomości nowych, uzupełniających i poszerzających ich wiedzę; z rozwojem ich umiejętności, predyspozycji, sił umysłowych czy cech charakteru; ze stałym aktualizowaniem wiedzy i umiejętności w dziedzinie gospodarki, polityki, różnych dziedzin nauki, techniki i sztuki; ze świadomym kształtowaniem odpowiednich postaw społecznych.

O efektywności kształcenia decyduje sposób, w jaki to kształcenie jest organizowane, tzn. jego formy realizacji, które z kolei są determinowane przez cele kształcenia, liczbę uczniów, miejsce i czas pracy, wyposażenie jednostki organizującej kształcenie. Organizując kształcenie uczniów, należy uwzględnić kilka czynników mających wpływ jego realizację, jak: poziom wiedzy uczestników, możliwość połączenia przekazanych wiadomości z ich praktycznym zastosowaniem, doświadczenie życiowe, wyposażenie placówki organizującej kształcenie w środki dydaktyczne, a także możliwości uczestników do samodzielnej realizacji zadań dydaktycznych.

3.1. Formy organizacji i realizacji kształcenia.

Formy przesądzają o organizacyjnej stronie pracy edukacyjnej i wskazują, kto, gdzie, kiedy oraz w jakim celu ma być kształcony. Do form organizujących kształcenie zaliczamy: formy indywidualne, formy zbiorowe, formy grupowe, a także formy: lekcyjne, pozalekcyjne, szkolne, pozaszkolne. Formy organizacji kształcenia, określają warunki

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przebiegu kształcenia i rodzaje aktywności uczestników kształcenia. Wiążą się one ściśle z założonymi przez nauczyciela celami kształcenia oraz kryteriami doboru uczestników.

Najczęściej stosowanymi formami pracy są formy: indywidualne, grupowe, zbiorowe. Praca grupowa jest niezwykle ważnym elementem wykorzystywanym w metodach aktywizujących. Grupowe formy pracy przy realizacji kształcenia polegają na wykonywaniu zadań przez kilka osób. Grupy mogą liczyć 2-6 osób i być tworzone celowo lub powstawać samorzutnie, mogą to być grupy koleżeńskie; grupy doboru celowego; grupy losowe; grupy złożone z osób o podobnych zainteresowaniach, osiągnięciach; grupy o zróżnicowanym poziomie, które mogą się wzajemnie wspierać lub pomagać sobie.

W kształceniu grupowym uczący się rozwiązują najczęściej odpowiednio dobrane problemy z życia współczesnego świata, współpracując w sposób zorganizowany i niejednokrotnie przedkładają własne zainteresowania i potrzeby poznawcze nad potrzeby grupy, a także rozwijają w sobie poczucie współodpowiedzialności za postępy kolegów.

W zbiorowych formach pracy wszyscy uczestnicy wykonują jednocześnie tę samą pracę, chociaż pracują we właściwym dla nich tempie, natomiast w formie pracy indywidualnej uczący się sam wykonuje zadania specjalnie dla niego przeznaczone. Kształcenie indywidualne umożliwia pełną indywidualizację treści i tempa uczenia się. Uczący się przyswajają sobie wiadomości, umiejętności i nawyki w optymalnym dla siebie tempie. Wadą tego kształcenia jest brak możliwości współdziałania w grupie, co jest warunkiem prawidłowego funkcjonowania we współczesnym świecie. W kształceniu zbiorowym zaletą jest przejrzysta struktura organizacyjna, która umożliwia prowadzącemu kształcenie, pracę z całą grupą osób równocześnie i zachęcania ich do współzawodnictwa, wadą natomiast jest nieprzystosowanie realizowanych treści kształcenia do zainteresowań i możliwości poszczególnych osób. O efektywności kształcenia decyduje zastosowana zarówno forma, jak i metoda kształcenia oraz sposób, w jaki to kształcenie jest organizowane.

Struktura różnych typów zajęć organizowanych zależy od funkcji edukacji. Mogą to być zajęcia dotyczące zaznajomienia uczestników z nowym materiałem lub uzupełnieniem i utrwaleniem znanych albo poznanych wiadomości i umiejętności. Zajęcia mogą odbywać się w laboratorium, w pracowniach, w warsztatach. Najlepiej uczymy się wtedy, gdy jesteśmy włączeni w przeżywanie, natomiast uczymy się z zapałem, jeżeli mamy możliwość wyboru celu i sposobu nauki, a wiedza jest najtrwalsza, gdy zdobywamy ją sami. Każdy z nas ma pewien potencjał twórczy, wyrażający się w każdej dziedzinie życia i należy więc go wykorzystać w procesie kształcenia i doskonalenia zawodowego.

Pozaszkolne formy kształcenia, to: np. zajęcia kursowe. Kursy są względnie szybkimi formami kształcenia i doskonalenia. Czas ich trwania i zdobywania kwalifikacji lub uprawnień zawodowych jest różny, najczęściej już od 30 godzin. Na kursach uczestnicy mogą: przyuczać się do zawodu, zdobywać zawód, doksztalać się oraz doskonalić się w zawodzie na skutek zmian w technologii, technice i organizacji pracy. Formy kursów mogą być stacjonarne z całkowitym oderwaniem od pracy, zaoczne z częściowym oderwaniem od pracy oraz mieszane stacjonarno – zaoczne. Do innych form pozaszkolnych należą także: warsztaty, treningi, odczyty.

3.2. Projektowanie kształcenia

Projektowanie i organizacja kształcenia może odbywać się w formie zajęć lekcyjnych lub pozalekcyjnych w szkole, poza szkołą lub w formie szkoleń, np. kursy doskonalące, warsztaty problemowe, seminaria, konferencje, sesje itp.

Dobór treści kształcenia do ww. form zajęć powinien odpowiadać na założone cele kształcenia oraz być zgodny z oczekiwaniami i potrzebami uczących się oraz potrzebami rynku pracy. Projektowanie należy rozpocząć od zdiagnozowania oczekiwań uczniów tj. poznania ich zainteresowań, potrzeb w zakresie kształcenia i doskonalenia ich umiejętności, określenia posiadanego przez nich doświadczenia. Na tej podstawie określić cele kształcenia i oczekiwane rezultaty, napisać program kształcenia.

3.2.1. Cele kształcenia

Cele kształcenia to planowe, zamierzone i długotrwałe założenia dydaktyczne co do tego jak kształcić, jakie wartości wpajać i jakimi metodami. Wg K. Denka cele to świadome, z góry oczekiwane, planowane, a zarazem w miarę konkretne efekty edukacji.

Cele powinny rozwijać u uczniów umiejętności analizy, syntezy, wdrażania własnych doświadczeń oraz umiejętności sprawdzania lub weryfikacji zdobytej wiedzy i umiejętności samodzielnego uczenia się. Formułowane są w rozmaity sposób. Można je podzielić na cele ogólne i cele operacyjne. Cele ogólne wskazują kierunki dążenia ucznia, a operacyjne opisują zachowania, jakie ma on przejawiać po ukończeniu nauki.

Wiedzę i umiejętności, jakie należy wykształcić u uczniów opisujemy stosując czasowniki operacyjne, np.: rozpoznaje, wymienia, analizuje, wnioskuje, stosuje, oblicza, wartościuje, ocenia. Mają one swoje odniesienie do taksonomii celów poznania.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłości oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W Polsce taksonomię opracował B. Niemierko. Wyodrębnił 4 kategorie celów: zapamiętywanie, zrozumienie, zastosowanie w sytuacjach typowych, zastosowanie w sytuacjach problemowych. W opracowaniach dydaktycznych są one oznaczane dużymi literami alfabetu, gdzie poziom wiadomości określają litery A i B, a poziom umiejętności litery C i D. A oznacza, że uczeń wie lub zna, np. uczeń nazywa, zdefiniuje, wymieni, zidentyfikuje, różnicuje, wyliczy itp.; B oznacza, że uczeń rozumie, np. uczeń streści, wyjaśni, potrafi zilustrować, rozróżnić, zinterpretować itp.; C oznacza, że uczeń stosuje zdobyte wiadomości, np. uczeń rozwiązuje, oblicza, konstruuje, zastosuje, porównuje, sklasyfikuje itp.; D określa, że uczeń rozwiązuje problemy, np. uczeń dowiedzie. Najistotniejsze jest rozróżnienie celów ze względu na operacyjność.

Etapy operacjonalizacji celów kształcenia to: zapisanie celu w postaci ogólnej, intuicyjny obraz ucznia osiągającego cel, luźne zapisy celów, selekcja luźnych celów, sprawdzanie celów. Operacyjny cel winien być: jednoznaczny, wykonalny, logiczny, poprawnie sprecyzowany, obserwowalny, mierzalny.

3.2.2. Cele wychowania

Wychowanie to dodawanie uczniom odwagi w realizacji zamierzeń, przygotowywanie do przyszłego życia mobilizując ich do własnej aktywności, pobudzanie do zachowań zgodnych z oczekiwaniami społecznymi, z zasadami moralności.

Wychowanie wg H. Rylke, G. Klimowicza to pomaganie wychowankowi w rozwoju i ułatwianie mu realizowania swoich możliwości. W ujęciu B. Suchodolskiego poprzez wychowanie rozumie się całość wpływów i oddziaływań kształtujących rozwój człowieka oraz przygotowujących go do życia w społeczeństwie.

Wg W. Okonia wychowanie to świadome, zamierzone i specyficzne działania osób, których celem jest osiągnięcie trwałych zmian w osobowości wychowanka. Wychowanie to działalność wychowawcza zmierzająca do stawania się mądrzejszym i lepszym człowiekiem.

Cele wychowania według B. Śliwerskiego to idealne wyobrażenia, skutki oddziaływań pedagogicznych, postulowany stan wychowywanej osoby, do którego dąży wychowawca poprzez zaplanowane i racjonalne działanie.

Uzasadnieniem do tworzenia celów wychowania jest ich zgodność z wartościami, zwłaszcza z wartościami uniwersalnymi, poznawczymi, moralnymi, estetycznymi. Cele wychowania, przedstawiamy w formie konkretnych działań lub zamierzeń,

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

które są w szkolnym programie wychowawczym i pojawiają się na każdym zajęciach, wycieczkach, pracach pozalekcyjnych itd. Przybierają formy warsztatów, elementów dyskusji, samodzielnych zadań wychowanków, zadań grupowych.

Przykładowe cele wychowania: kształtowanie więzi i szacunku dla własnego kraju; poznanie dziedzictwa narodowego; przeciwdziałanie agresji, patologii społecznej i uzależnieniom; promowanie zdrowego stylu życia; rozwijanie szacunku dla praw człowieka; kształtowanie poczucia odpowiedzialności za własną naukę; inspirowanie uczniów do rozwijania zainteresowań; przygotowanie do świadomego i odpowiedzialnego korzystania ze środków masowej komunikacji; motywowanie uczniów do przyjmowania odpowiedzialności za swoje zachowanie; wychowanie dla postawy, szacunku, tolerancji.

3.2.3. Program nauczania

Program nauczania to przepis, jak wypełnić lukę między pożądaną a obecną wiedzą uczniów oraz między pożądanymi a obecnymi ich umiejętnościami i postawami. Program kształcenia zawiera: cele kształcenia, treści kształcenia, przewidywane osiągnięcia uczniów, literaturę, wskazówki metodyczne, ewaluację i wykaz niezbędnych środków dydaktycznych. W polskim systemie oświaty program nauczania stanowi opis sposobu realizacji celów i zadań ustalonych w podstawie programowej lub innych zadań wspomagających realizację tych celów. Program nauczania może dotyczyć tylko jednego przedmiotu kształcenia lub obejmować wszystkie przedmioty związane z edukacją w szkole odpowiedniego typu i szczebla. Własny program nauczania ogólnego, program nauczania dla zawodu albo program nauczania dla profilu nauczyciele mogą opracować samodzielnie uwzględniając zapisy z Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 stycznia 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia. Program nauczania ogólnego opracowany przez nauczyciela powinien uzyskać opinię pozytywną nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego, posiadającego wykształcenie w zakresie zgodnym z zakresem treści nauczania, które program obejmuje. Program nauczania dla zawodu albo program nauczania dla profilu opracowany przez nauczyciela powinien uzyskać pozytywną opinię kuratora oświaty, natomiast program nauczania wybranej specjalizacji w zawodzie powinien uzyskać pozytywną opinię szkolnego zespołu przedmiotowego właściwego dla danego zawodu. Programy nauczania dla zawodów, dla profili mogą być aktualizowane przez nauczycieli ze względu na zmiany postępu techniczno-technologicznego, tak, aby nie zmienić celów kształcenia określonych dla nich w programie.

3.2.4. Planowanie zajęć edukacyjnych w szkole

„Badania przemawiają za planowym nauczaniem.”

I.R. Arends

Skutecznemu kształceniu towarzyszy zaplanowane, skuteczne oraz świadome i celowe działanie. Polega ono na gruntownie przemyślanym przewidywaniu czynności, jakie powinien nauczyciel wykonać podczas realizacji procesu edukacyjnego w oparciu o program nauczania i jest warunkiem koniecznym do skuteczności nauczania i uczenia się. Dobrze zaplanowana realizacja przedmiotu przez nauczyciela, chroni go od przypadkowości i chaotyczności działania oraz pozwala mu ocenić w jakim stopniu realizuje wyznaczone cele nauczania i wychowania w podstawie programowej i programie nauczania.

3.2.4.1. Planowanie wynikowe

„Planowanie wynikowe jest kluczowe dla współczesnej dydaktyki, gdyż przeciwdziała nadmiernej fantazji, hasłom bez pokrycia.” B. Niemierko. Przygotowanie planu wynikowego wymaga jasnego ustalenia celów, dokonania doboru materiału nauczania, wyboru metod współpracy z uczniami oraz określenia i przeprowadzania kontroli, a także sprecyzowania zasad oceniania szkolnych osiągnięć uczniów. Oznacza to, że czynności nauczyciela w trakcie planowania zostają poprzedzone analizą treści nauczania w trzech jej wymiarach: celów, materiału i wymagań. W najnowszych planach wynikowych wymagania dzielone są na dwie grupy: na wymagania podstawowe i wymagania ponadpodstawowe.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przykładowy schemat planu wynikowego

SZKOŁA										
NAUCZYCIEL								KLASA		
PRZEDMIOT								Nr programu		
Cele ogólne										
Dział, moduł										
Lp.	Temat lekcji	Liczba godzin	PP	Cele operacyjne	Cele wychowania	WYMAGANIA		METODY KSZTAŁCENIA	ŚRODKI DYDAKTYCZNE	
						podstawowe	ponadpodstawowe			

3.2.4.2. Planowanie metodyczne

Planowanie metodyczne wytycza przebieg jednostkowych zajęć edukacyjnych np. lekcji. Dokumentem planowania metodycznego jest: plan metodyczny, scenariusz, plan lekcji, konspekt. Plan przetwarza treść kształcenia w sytuacje dydaktyczne, które skłaniają uczniów do wykonywania przewidzianych czynności. Sytuacje te mają na celu dostarczenie uczniom odpowiednich doznań poznawczych. W dobrym planie można zwykle wyróżnić trzy części: część wstępną, która dotyczy uzgodnienia celów lekcji, podniesienia motywacji do uczenia się, organizacji zajęć, nawiązania do wcześniejszej wiedzy; część właściwą lekcji, która dotyczy obserwacji, wypowiedzi uczniów, słuchania, czytania, pisania, ćwiczeń przedmiotowych, prac praktycznych; część końcową, która dotyczy podsumowania realizowanych treści kształcenia, określenia i zapisania wniosków, oceny pracy uczniów podczas zajęć i planów na przyszłość. Poniższy schemat stanowi przykład sposobu tworzenia planu metodycznego lekcji i scenariusza lekcji.

Schematycznie plan lekcji

Szkoła		Przedmiot		dnia.....		
Cele kształcenia		Wychowawcze		Szczegółowe w formie operacyjnej		
Część lekcji	Tok lekcji	Czynności		Czas	Metody	Środki dydaktyczne
		nauczyciela	ucznia			
Przewidywane osiągnięcia						
Nauczyciel (nazwisko i imię)						

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Scenariusz lekcji

Szkoła:klasa..... Przedmiot:

Nauczyciel data

Temat lekcji:

Realizowana treść z podstawy programowej

Cele: ogólny:

szczegółowe (w formie operacyjnej):

wychowawcze:

Metody nauczania:

Formy realizacji:

Środki dydaktyczne:

PRZEBIEG LEKCJI

I. Wstęp

-

II. Część właściwa lekcji

LP	Realizacja tematu	Uwagi
1		
2		
3		

III. Podsumowanie lekcji

LP	Zagadnienia utrwalające	Notatka dla ucznia
1

IV. Przewidywane osiągnięcia

LP	Umiejętności nabyte	z podstawy programowej
Ocena lekcji	Pozytywy	
	Negatywy	

V. Załączniki (np. w przypadku prezentacji, kart pracy)

Przykład scenariusza zajęć

Szkoła : Gimnazjum

Przedmiot: Fizyka

Temat lekcji: Pływanie ciał

Realizowana treść z podstawy programowe: właściwości ciał

Cele:

Ogólny: wyjaśnianie z otaczającej rzeczywistości zjawisk opisywanych za pomocą poznanej prawa Archimedesesa.

Szczegółowe: Uczeń

- pozna prawo Archimedesesa,
- wyjaśnia kiedy ciało pływa, a kiedy tonie,
- potrafi na podstawie znajomości gęstości ciała i cieczy przewidzieć skutek zanurzenia ciała w cieczy,
- umie zbadać warunki pływania ciał
- stosuje prawo Archimedesesa do wyjaśniania różnych zjawisk w otaczającym go środowisku,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem warunków pływania ciał.

Metody i formy realizacji: ćwiczenia pokazowe i grupowe doświadczenia.

Formy pracy: grupowa (cztery grupy) i zbiorowa (podczas dyskusji).

Środki dydaktyczne: zlewki, ciecz (woda), sól, kawałek metalu, drewna, foliowe torebki z różną ilością piasku. Prezentacja multimedialna, rzutnik multimedialny z laptopem i odpowiednim oprogramowaniem.

Tok lekcji

I. Wstęp – 5 min

- Czynności organizacyjne.
- Przypomnienie wiadomości dotyczących gęstości ciał i cieczy.

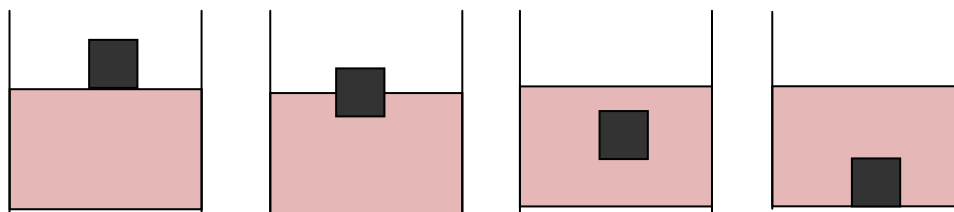
II. Część właściwa lekcji – 30 min

Lp.	Realizacja tematu	Czynności ucznia
1	Nauczyciel demonstruje cztery doświadczenia: „Pływanie różnych ciał w różnych cieczach” środki dydaktyczne: dwie zlewki, dwa rodzaje cieczy, kawałek metalu, kawałek drewna, Nauczyciel na podstawie wniosków uczniów i wyniku doświadczenia formułuje prawo Archimedesesa i wspólnie z uczniami określa jego zastosowanie	Uczniowie obserwują doświadczenie, dyskutują z nauczycielem: • wspólnie wyciągają wnioski na temat warunków pływania ciał, • analizują zjawiska świadczące o pływaniu ciał, • podają przykłady stosowania prawa Archimedesesa.
2	Nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy i rozdaje przyrządy dla grupy: dwie zlewki, woda, sól, dwie torebki foliowe zamykane napełnione piaskiem o różnej ilości. Następnie objaśnia zasadę wykonania doświadczeń.	Uczniowie w grupach według instrukcji nauczyciela wykonują doświadczenia, dzięki którym sprawdzają jakie czynniki wpływają na zanurzenie ciał w cieczy.

Lp.	Realizacja tematu	Czynności ucznia
3	Uczniowie otrzymują po jednym zadaniu. Dwie grupy rozwiązują zadanie z treścią graficznie, a dwie rozwiązują problem jakościowo.	Uczniowie pracują nadal w grupach i rozwiązują zadania problemowe graficznie i jakościowo.

III. Podsumowanie – 10 min

- analiza warunków pływania ciał na podstawie poniższego rysunku,

- zastosowanie prawa Archimedeasa (prezentacja multimedialna),
- z otaczającego środowiska dwa przykłady mówiące o pływaniu ciał,
- notatka dla ucznia.

IV. Osiągnięcia ucznia

Umiejętności nabyte	z podstawy programowej
W oparciu o poznane prawo Archimedeasa wyjaśniania znane z własnego otoczenia zjawiska fizyczne dotyczące pływania ciał w różnych rodzajach cieczy.	Stosuje prawo Archimedeasa do wyjaśniania różnych zjawisk w otaczającym go środowisku.

3.2.5. Kształcenie w formach pozalekcyjnych.

Formy pozalekcyjne organizowane przez szkołę, odbywają się w szkole lub poza jej terenem i nie są częścią obowiązkowego programu szkolnego. Do takich form należą dodatkowe zajęcia pozalekcyjne, które jak podaje W. Okoń są: nieobowiązkową wykonywaną w czasie wolnym działalnością uczniów w obrębie szkoły obejmującą zajęcia w organizacjach młodzieżowych, kołach zainteresowań, świetlicy, sali gimnastycznej lub na boisku, w ogrodzie szkolnym, itd. Stanowią integralną część planu wychowawczego szkoły. Są także formą aktywności prowadzącą do mistrzostwa zawodowego i zaspokajania indywidualnych potrzeb każdego człowieka.

Organizacja form pozalekcyjnych ma na celu rozbudzenie i rozwijanie zainteresowań oraz uzdolnień uczniów, zmniejszanie dysproporcji w osiągnięciach uczniów w trakcie procesu kształcenia, kształtowanie umiejętności interpersonalnych oraz propagowanie alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu.

Najczęściej organizowane formy pozalekcyjne w szkołach dotyczą dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, specjalistycznych służących wyrównywaniu dysproporcji

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia i rozwijających umiejętności i uzdolnienia dzieci w formie kół zainteresowań, klubów, różnych zespołów np. muzycznych, tanecznych, śpiewających, sportowych, teatrzyków itd.

Praca w kółkach zainteresowań wyrabia w uczniach umiejętność współpracy w grupie lub zespole. Uczniowie cenią pracę swoją i kolegów, uczą się negocjować, terminowo realizować zadania, rozwijają twórcze pomysły. Uczniowie zdolni mogą także zaprezentować swoje umiejętności i uzdolnienia w czasie imprez i uroczystości szkolnych i środowiskowych.

Dodatkowe zajęcia wyrównawcze organizowane dla uczniów mających trudności dydaktyczne z poszczególnych przedmiotów pozwalają im zmierzyć się z materiałem przerabianym na lekcji, niwelować dysproporcje w osiągnięciach, zwiększyć wiarę we własne siły, a dla uczniów z dysleksją i dysgrafią pomagają im oswoić się z dysleksją i dysgrafią, oraz radzić sobie w sytuacjach, gdzie wychodzi na jaw, że mają problemy z pisaniem czy czytaniem.

Zajęcia gimnastyki korekcyjnej dla uczniów, u których stwierdzono deficyty postawy ciała badaniem specjalistycznym, mają na celu likwidację wady postawy lub zahamowanie jej dalszego rozwoju, a tym samym przywrócenie prawidłowej postawy ciała.

Zajęcia logopedyczne prowadzone powinny być dla dzieci z wadami wymowy, które powodują zakłócenia komunikacji językowej i utrudniają naukę i niwelować zbadane nieprawidłowości występujące w mowie dzieci. Zajęcia psychoedukacyjne rozwijają zdolności społeczne dziecka, uczą zachowań asertywnych, radzenia sobie ze stresem. W ramach tych zajęć prowadzone mogą być treningi interpersonalne i dobrego słuchania.

Na zajęciach pedagogiczno – psychologicznych uczniowie pozyskują niezbędną wiedzę oraz umiejętności pozwalające im na przygotowanie się do życia w świecie osób dorosłych. Dobór form oraz metody pracy można tu dopasować do poziomu i rozwoju wieku uczniów, ich potrzeb, stopnia integracji, poziomu dojrzałości oraz zainteresowań.

Różnorodność zajęć pozalekcyjnych umożliwia dziecku poznanie środowiska, pogłębia wiedzę o kraju, o Europie, o rozwoju techniki i gospodarki. Szkoły powinny oferować swoim uczniom bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych, tak aby każdy z nich mógł znaleźć coś dla siebie.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Poniżej przedstawiam program koła teatralnego.

PROGRAM TEATRZYKU „.....”

I. Wprowadzenie

Program przeznaczony jest dla uczniów gimnazjum zainteresowanych kontynuowaniem swoich zdolności aktorskich, a w realizacji mogą brać udział nauczyciele języka polskiego, nauczyciele świetlic szkolnych. Spełnia on wiele funkcji dydaktyczno – wychowawczych i terapeutycznych. Uczestnicy zdobywają wiedzę w atrakcyjny sposób, uczą się odpowiedzialności, koleżeńskości i tolerancji. Aktorstwo dowartościowuje uczniów tak, że mogą uwierzyć w siebie i swoje umiejętności oraz przełamać wstyd i nieśmiałość. Udział we wspólnych imprezach, zabawach, spektaklach, konkursach, występy przed publicznością uczą uczniów wzajemnej akceptacji i docenienia wysiłków swoich i innych kolegów. Program teatryku jest zgodny z planem pracy szkoły.

II. Cele kształcenia i wychowania

Główny:

Wsparcie uczniów w rozwoju ich artystycznych zdolności i przygotowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym społeczeństwa.

Szczegółowe:

- uświadamianie uczniom ich własnych predyspozycji, możliwości,
- wzbogacenie osobowości uczniów, wspieranie ich rozwoju na miarę ich uzdolnień,
- kształtowanie wrażliwości, wyobraźni i poczucia odpowiedzialności za siebie i innych,
- pobudzanie uczniów do rozwijania ich zdolności aktorskich, recytatorskich, plastycznych, muzycznych i tanecznych,
- nabywanie umiejętności improwizacyjnych i naśladowczych,
- uwrażliwienie uczniów na sztukę, zapoznanie z wybranymi dziełami i ich twórcami,
- promocja szkoły w środowisku lokalnym i poszerzenie oferty edukacyjnej oraz jakości pracy szkoły,
- uzmysłwienie ponadczasowych wartości dotyczących historii.

III. Treści kształcenia

1. Wybrane dzieła z literatury pięknej i ich twórcy.
2. Budowa teatru, sztuki, ludzie tworzący teatr.
3. Od scenariusza do występu.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

4. Prezentacja siebie w roli aktora: dykcja, modulacja głosu, postawa i chód na scenie, mimika, gestykulacja.
5. Projektowanie występu i jego promocja.
6. Przygotowanie inscenizacji, spektaklu.
7. Inscenizacja wybranego utworu z literatury pięknej, bajki, legendy.

IV. Procedury osiągnięcia celów

Formy i metody realizacji: zabawy i gry dramowe, obserwacja spektaklu teatralnego, wywiady z aktorami, próby aktorskie, zajęcia warsztatów grupy teatralnej, przekształcanie tekstu lektury w scenariusz, prezentacja spektakli, gry dydaktyczne, wyjazdy do teatru, opery, inscenizacje na bazie własnych pomysłów, praca nad przygotowaniem spektaklu, wystawianie sztuki. Osiągnięciu założonych celów posłużą też inne formy, takie jak: improwizacja, indywidualna praca z tekstem, ćwiczenia dykcyjne, mimiczne, ruchowe, śpiew, gra aktorska, prace plastyczne /projektowanie i udział w tworzeniu scenografii, kostiumów, zaproszeń, plakatów, itp./

Wiadomości teoretyczne przekazywane będą w formie wykładu, dyskusji dydaktycznej lub panelowej. Ilustracją omawianych zagadnień mogą być pokazywane wybrane sceny filmowe.

V. Oczekiwane efekty pracy uczniów:

Uczeń będzie umiał i potrafił:

- rozwijać i doskonalić swoje umiejętności i zdolności aktorskie uczestnicząc w przygotowaniu i wystawianiu sztuki teatralnej, spektaklu, inscenizacji z wybranej i poznanej literatury pięknej oraz na podstawie poznanych lektur,
- promować szkołę w swoim środowisku podczas prezentacji nabytych umiejętności przed społecznością szkolną, lokalną, rodzicami i zapraszającymi gośćmi,
- aktywnie spędzać czas wolny i nawiązywać serdeczne i kulturalne kontakty rówieśnicze,
- zaprojektować przedstawienie teatralne i zaplanować jego realizację.

VI. Ewaluacja

Ewaluację programu stanowią: rozmowy, dyskusje, refleksje po zajęciach, próbach, przedstawieniach; opinie rodziców, nauczycieli i innych dzieci zaproszonych na przedstawienia; przygotowanie wystawki fotograficznej; prowadzenie kroniki; prowadzenie strony internetowej.

VII. Literatura

1. Dziejic A.: *Teatr i edukacja*. Arka, Poznań 2001.
2. Jerzykowska K.: *Teatralki, czyli teatralne kawalki na różne szkolne okazje*. 2002.
3. *Historia teatru*, red. J. R. Brown, przeł. Hanna Baltyn-Karpińska, Warszawa 1999.
4. Kocur M.: *We władzy teatru. Aktorzy i widzowie w Antycznym Rzymie*, Wrocław 2005.

3.2.6. Kształcenie w formach pozaszkolnych.

Dzieci i młodzieży mogą uczestniczyć w zajęciach pozaszkolnych organizowanych przez instytucje kulturowe czy oświatowe. Kluby osiedlowe, ogniska, domy kultury, fundacje, stowarzyszenia itp. oferują dzieciom różne formy zajęć pozaszkolnych, jak: zajęcia artystyczne, zajęcia sportowe, wycieczki, koła zainteresowań i inne. Formy te propagują aktywny wypoczynek, dostarczają przeżyć, pozwalają na kontakt ze sztuką i przyrodą, poszerzają wiedzę oraz stwarzają warunki do przejawiania twórczej postawy i aktywności społecznej. Dobrowolność udziału w zajęciach pozaszkolnych ma ogromne znaczenie w uczestnictwie i osiągnięciu sukcesów uczestników, a zaspokajanie zainteresowań zawsze dostarcza zadowolenia, satysfakcji, poprawia znacznie samopoczucie, wzbogaca ich życie, a nawet nadaje mu sens. Kształcenie pozaszkolne dotyczy także zajęć edukacyjnych przyjmujących formę kursów, szkoleń, instruktaży, konferencji, wykładów, itd.

3.2.7. Kształcenie dorosłych.

*„...zamiłowanie do nauki i zajmowanie się nią nie ogranicza się do czasów szkolnych,
lecz kończy się z życiem”* (cyt. Z. Wiatrowski)

Kształcenie takich osób powinno nawiązywać do praktyki codziennych zadań, tak, aby ogniwa edukacji łączyły się z ogniwami pracy, a nowe treści wiązały się z doświadczeniami.

Dorośli uczą się w różnym tempie, dlatego czas przewidziany na ich uczenie powinien być planowany z nadmiarem, aby podczas zajęć istniała możliwość odpowiedzi na pytania i wytłumaczenia niejasności, szczególnie wtedy, gdy materiał jest nowy i trudny. Czas niezbędny do opanowania przez słuchacza wiedzy lub umiejętności jest wartością indywidualną, a jego wielkość zależy od właściwości psychicznych uczącego się, od jego procesów poznawczych, inteligencji, tempa uczenia się, a także od cech osobowości.

Badania pedagogów dowodzą, że wraz z wiekiem pogarsza się pamięć człowieka, dlatego istnieje potrzeba znacznego zróżnicowania zajęć prowadzonych dla ludzi dorosłych w zależności od rodzaju pamięci. W odniesieniu do pamięci krótkotrwałej, powinniśmy planować więcej powtórzeń na jedną porcję materiału i zmniejszyć ilość złożoność operacji pamięciowych.

Z tego względu osoby starsze potrzebują więcej powtórzeń treści zadań, mniejszych jednorazowych porcji materiału i częstszych przerw między jednostkami metodycznymi. Wraz z wiekiem pojawiają się także zmiany w pamięci długotrwałej, wyrażające się w prędkości utrwalania i odtwarzania informacji. Lepsze wyniki uzyskują osoby starsze w rozpoznawaniu np. twarzy, nazwisk, a także w przypominaniu treści bliższych dotychczasowemu doświadczeniu. Ustrukturyzowany i powiązany logicznie materiał jest przyswajany znacznie lepiej. Zasady uczenia się osób dorosłych to: od łatwego do trudnego; od prostego do złożonego; od ogółu do szczegółów; od znanego do nieznanego; od przykładów do abstrakcji konkretnych. Dorośli uczą się efektywnie poprzez samodzielne rozwiązywanie problemów; sami analizują sytuację, uogólniają i wyciągają wnioski. W kształceniu dorosłych nauczanie jest przede wszystkim sztuką praktyczną, zależną od intuicji, twórczej improwizacji i ekspresji nauczającego. Przykład takiego szkolenia przedstawia niżej zapisany scenariusz zajęć warsztatowych.

Scenariusz zajęć (Czas realizacji 2 x 90 min)

Temat: Arkusz kalkulacyjny wsparciem pracy biurowej

Cele szkolenia. Uczestnik zajęć:

- pozna funkcje i zadania programu EXCEL,
- wie, jak tworzyć wykresy do wykonanych,
- potrafi wykonać złożone obliczenia rachunkowe,
- konstruuje proste programy do obliczeń ekonomicznych, statycznych, itp.,
- konstruuje proste programy do rozwiązywania problemów opisanych ilościowo z interpretacją graficzną wyników obliczeń.

Metody i formy realizacji nauczania: dyskusja panelowa, ćwiczenia praktyczne w grupach i indywidualnie, mini wykład z prezentacją multimedialną.

Środki dydaktyczne: zestawy komputerowe z oprogramowaniem systemowym i użytkowym, instruktaż do ćwiczeń na rzutnik, rzutnik multimedialny, prezentacja multimedialna.

Przebieg zajęć

1. Część wprowadzająca (20 min)

- sprawy organizacyjne i integracyjne,
- powtórzenie wiadomości o budowie i podstawowych funkcjach arkusza kalkulacyjnego,
- konstruowanie arkusza kalkulacyjnego (10 min).

2. Część właściwa (70 min)

- Zapoznanie z metodami tworzenia formuł: (15min).

Ćwiczenie 1/. oblicz niżej podane formuły w pamięci a następnie skorzystaj z arkusza kalkulacyjnego: $= 2/4*2^2$; $0,5*10+(4-100%*4)^3$

Ćwiczenie 2/. Wpisz w komórkę A1 liczbę 2, a do B1 liczbę 4 i oblicz iloczyn tych liczb korzystając z odwołania do tych komórek. Następnie zmień zawartość tych komórek na liczby 3 i 6 i powtórz operację. Zinterpretuj wyniki.

Ćwiczenie 3/. Utwórz arkusz, w którym wpiszesz słupek pięciu liczb. W komórce pod nimi wstaw ich sumę korzystając z polecenia Autosumowanie. Zinterpretuj wynik.

- Tworzenie prostego arkusza na wybrany temat (30 min)

Ćwiczenie 1. Utwórz arkusz dotyczący dochodów pracowników firmy z ostatniego roku pracy. Zapisz go na dysku przenośnym pod nazwą AAA.xls. Uwzględnij w kolumnach: pensję podstawową, premie 20%, podatek 18%, płacę z miesiąca, zarobki roczne oraz średnią płacę w roku – wykorzystaj operatory dodawania, mnożenia, odejmowania, obliczania procent, dzielenia, potęgowania. Przedstawienie wyników różnych obliczeń w formie graficznej - graficzna interpretacja informacji (15 min).

Ćwiczenie 2. Przedstaw na dwu wykresach – typ wykresu kolumnowy i liniowy, wyniki pomiaru temperatury powietrza w Twoim pomieszczeniu, wykonane, co 5h w ciągu dnia (symulacja pomiarów). Zinterpretuj wyniki i wskaż zalety i wady stosowanych typów wykresu.

- Analiza wyników ćwiczeń (10 min)
- Utrwalanie umiejętności poprzez konstruowanie różnych arkuszy na zadany temat z różnymi typami obliczeń, z grafiką i opisem arkusza. (55 min).

Ćwiczenie 1. Zaprojektuj i wykonaj arkusz kalkulacyjny dla firmy włókienniczej, uwzględniając: kwoty za materiał; kwoty za wykonanie (pracownicy i np. prąd, zużycie maszyn); a następnie 10% marżę; VAT (7%); ilość wyprodukowanych metrów; cena za jeden metr i ogólną na miesiąc, kolejno w ciągu 6 miesięcy i przedstaw graficznie zależność kwoty zużytej na produkcję od kwoty końcowej za produkcję. Opisz wykres i całość skopiuj do edytora Word. Uzupełnij stronę grafiką ozdobną, obiektami i pismem ozdobnym. Zapisz w formie pliku na dysku przenośnym. Zinterpretuj wynik swojej pracy.

e. Analiza wyników ćwiczeń (15min).

3. **Podsumowanie i ewaluacja zajęć (20 min).**

a. analiza możliwości wykorzystania arkusza kalkulacyjnego (10 min).

b. ewaluacja zajęć (ewaluacja bieżąca) – rundka (10 min).

Przewidywane osiągnięcia. Uczestnik szkolenia umie lub potrafi:

- zaprojektować prosty dokument w arkuszu kalkulacyjnym Excel na zadany temat z wykorzystaniem poznanych funkcji i formuł;
- zastosować poznane typy wykresów do prezentacji: informacji, wyników badań statystycznych, obliczeń finansowych.

3.3. Diagnozowanie osiągnięć ucznia

Cel szkoły współczesnej i szkoły przyszłości to zapewnienie uczniom warunków do poszerzania wiedzy, doskonalenia umiejętności, a także wyposażenie ich w umiejętność uczenia się oraz przekonanie o odpowiedzialności za własny rozwój. Zadaniem nauczyciela jest wsparcie ucznia w jego samorozwoju, dlatego dla niego ważna będzie informacja zwrotna wskazująca na osiągnięty efekt realizowanego kształcenia, a jednym ze sposobów takiego wsparcia jest diagnostyka osiągnięć uczniów. Diagnoza osiągnięć ucznia z jednej strony pozwala określić obiektywnie stan i jakość wiedzy nabytej przez uczniów, a z drugiej ujawnia trudności, z jakimi uczniowie borykają się w trakcie kształcenia. Nauczyciel mając wyniki z diagnozy może odpowiednio modelować proces dydaktyczny lub wprowadzać takie zmiany, które umożliwią uczniom zrozumienie i stosowanie pojęć oraz nabyć umiejętności w zakresie analizy, myślenia logicznego, syntezy oraz twórczości i kreatywności. Dzięki diagnozie osiągnięć ucznia po określonym etapie pracy nauczyciel może systematycznie śledzić poziom jego osiągnięć, a przez to podejmować odpowiednie działania dydaktyczne i pedagogiczne, które umożliwią mu wzrost umiejętności objętych programem kształcenia na danym etapie

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

edukacji. Na efektywność kształcenia, wpływ ma wiele czynników, jak: uczeń, jego predyspozycje, zdolności, motywacje, zainteresowania; sytuacja rodzinna ucznia, warunki ekonomiczne, wykształcenie członków rodziny; środowisko lokalne, dostęp do dóbr kultury, szanse na rynku pracy; komunikatywność, przygotowanie merytoryczne i metodyczne nauczycieli; szkoła, jej wyposażenie, atmosfera w szkole, liczebność grupy.

Diagnozowanie osiągnięć nauczyciele prowadzą przed rozpoczęciem przez dziecko nauki szkolnej. Na podstawie obserwacji dostrzegają zaburzenia i nieprawidłowości w rozwoju dziecka, a wczesne ich wykrycie i właściwa pomoc umożliwi mu udany start szkolny. W procesie edukacyjnym systematycznie sprawdzamy osiągnięcia uczniów, aby upewnić się, czy opanowali oni czynności przewidziane programem nauczania poprzez ustne sprawdzanie wiadomości, prace pisemne, posługiwanie się książką, wykonywanie prac praktycznych, testy pedagogiczne, sprawdziany, klasówki, itd.

3.3.1. Pomiar dydaktyczny metodą sprawdzania osiągnięć.

Sprawdzanie i rejestrowanie osiągnięć szkolnych powinno odbywać się w toku realizacji całego procesu dydaktycznego z nastawieniem na zmiany w kształceniu, tzw. sprawdzanie kształtujące i na zakończenie kształcenia tzw. sprawdzanie sumujące. Ze sprawdzaniem osiągnięć uczniów wiąże się pojęcie kontroli, oceny i pomiaru.

Kontrola to porównanie stanu faktycznego z wymaganiami, które pozwala sprawdzić i ocenić poczynione postępy ucznia. Nauczyciel dzięki kontroli może zlikwidować rozbieżności między zakładanymi celami, a faktycznymi wiadomościami i umiejętnościami uczniów. Kontrola w procesie dydaktycznym występuje podczas rozpoznawania możliwości intelektualnych ucznia przy realizacji zadań programowych, w badaniu prawidłowości przebiegu kształcenia oraz w ustalaniu osiągnięć i rezultatów kształcenia. Znane są różne formy kontroli: ustne, pisemne, praktyczne, graficzne, kontrola poprzez pracę z książką, analizę pomocy naukowych oraz kontrola przez obserwację. Wszystkie te metody kontroli związane są z metodami oceniania.

Ocena szkolna jest informacją o wyniku kształcenia wraz z komentarzem dotyczącym tego wyniku i może być wyrażona w formie stopnia szkolnego, opinii pisemnej lub ustnej w stosunku do osiągnięć ucznia. Ocenianie ma pomóc uczniowi w poznaniu własnych możliwości, budowaniu własnej motywacji do rozwoju, kształtowaniu zainteresowań związanych z danym przedmiotem oraz wspierać ucznia w dążeniu do własnej kariery. Ocena

szkolna wyrażona cyfrą lub słowna ma dla ucznia określoną wartość dydaktyczną, wychowawczą i społeczną, z którą będzie się utożsamiał.

Pomiar zwany pomiarem dydaktycznym to sprawdzanie i ocenianie osiągnięć szkolnych uczniów, w którym poziomowi osiągnięć szkolnych ucznia zostaje przyporządkowany symbol np. ocena z wybranej skali np. skali ocen według wypróbowanych reguł.

Skale stopni szkolnych powstały, aby odróżniać wyższe i niższe wartości, większe i mniejsze osiągnięcia, lepsze lub gorsze rozwiązania tych samych zadań. Nauczyciel wtedy porównuje osiągnięcia ucznia z wymaganiami przewidzianymi na poszczególne stopnie. Uporządkowany zbiór punktów skali stopni szkolnych nazywa się układem odniesienia wyników pomiaru. Pomiar dydaktyczny ze względu ten układ odniesienia można dzielić na różnicujący i sprawdzający.

W pomiarze różnicującym układem odniesienia wyniku ucznia są wyniki innych uczniów, a w sprawdzającym są wymagania programowe. Aby pomiar dydaktyczny spełniał swoje zadanie zastosowane narzędzia i procedury powinny spełniać kilka warunków: obiektywizm (możliwość jednakowego odczytu pomiaru), trafność (oznacza stopień mierzenia osiągnięć), rzetelność (poziom wiarygodności wyniku pomiaru).

3.3.2. Test, jako narzędzie pomiaru dydaktycznego.

Pomiar dydaktyczny dysponuje narzędziami o różnej charakterystyce i zastosowaniu. Nowoczesną metodą pomiaru są testy dydaktyczne. Zadaniem testu jest sprawdzenie wiedzy i umiejętności uczniów w sposób całościowy lub fragmentaryczny.

Testy powinny być kompatybilne z programem nauczania i planem wynikowym oraz zawierać pytania otwarte i zamknięte. Test nauczycielski jest naturalnym uzupełnieniem sprawdzianów, kartkówek, referatów, prac i zadań domowych, indywidualnych odpowiedzi ustnych. Dobry i efektywny test zbudowany jest z zadań wielokrotnego wyboru, prawda - fałsz, na dobieranie, krótkiej odpowiedzi, rozszerzonej odpowiedzi, zadania z luką, podkreśl prawidłową odpowiedź, połącz datę z wydarzeniem. Zadania nie mogą być czasochłonne i skomplikowane, liczba zadań powinna wynosić około 20. W testach powinny znaleźć się pytania łatwiejsze oraz o większej skali trudności, nieobowiązkowe. Ilustracje, legendy, fragmenty tekstów źródłowych stosuje się w celu uatrakcyjnienia zadań w teście oraz kształtowania różnych umiejętności np. wykorzystywania informacji z tekstu do rozwiązywania poszczególnych zadań. Test powinien zawierać niezbędne informacje

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

na temat punktacji, najlepiej z boku każdego pytania liczbę punktów za to pytanie, a na końcu testu punktację końcową. Przejrzysta punktacja pozwoli uczniom zsumować swobodnie liczbę punktów i porównać z punktacją końcową. Pytania testowe o mniejszej skali trudności powinny znaleźć się na początku a o większej trudności na końcu. Wskazane byłoby używać czasowniki operacyjne np. zakreśl, podkreśl, połącz, uzupełnij, ułóż w kolejności.

Testy pedagogiczne dzielimy na: testy różnicujące, sprawdzające jednostopniowe i wielostopniowe oraz nieformalny, standaryzowany nauczycielski, szerokiego użytku.

Konstruując pisemny testu osiągnięć ucznia powinniśmy: sporządzić plan testu, opracować kartotekę testu, zbudować zadania otwarte i zamknięte, dokonać oceny treści i formy oraz selekcji i korekty zbudowanych zadań, ustalić normę ilościową zaliczenia testu. Poniżej przedstawiam schemat kartoteki testu.

Lp.	Sprawdzana umiejętność	Poziom wymagań	Taksonomia celów	Zadanie

oraz plan testu

Lp.	Poziom wymagań	Liczba zadań	Liczba pkt.

3.4. Ewaluacja

Aby doskonalić efekty kształcenia w szkole lub efekty zorganizowanego szkolenia oraz ocenić samą jego organizację, powinniśmy przeprowadzić ewaluację zarówno programu kształcenia, jak i prowadzonych zajęć oraz dokonać pomiaru wyników uczenia się uczniów lub słuchaczy szkolenia. Ewaluacja może dotyczyć programu szkolenia, sposobu jego realizacji, form realizacji poszczególnych zadań, umiejętności nabytych przez uczestników szkolenia. Ewaluację prowadzimy na bieżąco (ewaluacja kształtująca) i dotyczy ona informacji o warunkach, przebiegu i wynikach działań podczas realizacji wybranych zajęć jednostkowych lub modułowych.

Na zakończenie szkolenia lub nauki w szkole realizujemy ewaluację podsumowującą, która dotyczy analizy efektywności programu, sposobu jego realizacji w stosunku do zakładanych celów szkolenia i przewidywanych osiągnięć. Można ewaluować program i jego realizację etapami np. dla wybranych modułów kształcenia (ewaluacja sumująca).

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizując kształcenie uczniów lub słuchaczy na wybranym lub opracowanym programie rozpoczynamy ewaluację ex-ante od wstępnej diagnozy umiejętności ucznia lub słuchacza szkolenia i jego potrzeb. Na zakończenie i podsumowanie kształcenia prowadzimy ewaluację ex post, w celu sprawdzenia osiągnięć ucznia lub słuchacza, oceniając skuteczność, efektywność trafność i użyteczność realizowanego programu kształcenia.

Najczęściej stosowanymi narzędziami ewaluacji są: ankiety, obserwacje, wywiady, testy sprawdzające, diagnozujące umiejętności ucznia, analiza wyników kształcenia, kwestionariusze, dane z monitoringu. Na zakończenie ewaluacji realizowanego kształcenia na podstawie wyników prowadzonej ewaluacji przygotowujemy raport. Raport zawierać powinien informację o zakresie i celu ewaluacji, opis zastosowanej metodologii oraz źródeł informacji wykorzystanych w badaniu, opis wyników ewaluacji i wnioski końcowe.

Poniżej przedstawiam przykładową ankietę do ewaluacji na kursie doskonalącym.

Ankieta ewaluacyjna

Szanowni Państwo!

Niniejszą ankietę przygotowaliśmy na potrzeby procesu ewaluacji kursu doskonalącego. Ankieta jest anonimowa i dotyczy oceny przydatności zdobytej wiedzy i umiejętności podczas zajęć „.....”. Otrzymane informacje pozwolą nam wprowadzić udoskonalenia do kolejnych edycji kursu. Prosimy wstawić znak x w odpowiednie pole.

1. Czy tematyka szkolenia jest zgodna z Pana/Pani oczekiwaniami?

raczej tak tak nie

2. Na zajęciach atmosfera była:

bardzo dobra dobra zła

3. Proszę ocenić poziom zadowolenia z prowadzonych zajęć (w skali 1-5) ?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

4. Jak ocenia Pan/Pani przyrost poziomu swojej wiedzy na temat wykorzystania np. komputera w edukacji (w skali 1-5)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

5. Ocen przydatność zdobytej wiedzy i umiejętności na kursie w realizacji zajęć dydaktycznych (w skali 1-5)?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

6. Czy wiedzę i umiejętności zdobyte na kursie wykorzysta Pan/Pani w swojej pracy zawodowej.

tak nie mam zdania nie

Metryczka: Płeć: kobieta mężczyzna

Wiek do 30 lat 31 do 50 lat powyżej 50 lat

Wyszkolenie podstawowe średnie wyższe inne, jakie?.....

Dziękujemy.

4. TECHNOLOGIA INFORMACYJNA SKŁADNIKIEM WARSZTATU PRACY NAUCZYCIELA.

Nauczyciel wzbogaca możliwości swojego warsztatu pracy dydaktycznej przez wykorzystanie TI w: opracowywaniu informacji w różnych postaciach, komunikowaniu się i współpracy z innymi nauczycielami, rozwiązywaniu problemów oraz prowadzeniu badań w zakresie dydaktyki swojego przedmiotu w oparciu o możliwości technologii ICT.

W swojej pracy edukacyjnej większość nauczycieli posługuje się podstawowym oprogramowaniem, jak: edytor tekstu - do opracowywania dokumentów; edytor graficzny - do opracowywania ilustracji; arkusz kalkulacyjny - do analizy danych, wykonywania zestawień i obliczeń; bazy danych - do gromadzenia i zarządzania danymi. Przygotowując materiały i prezentacje komputerowe lub multimedialne, wykorzystuje zgromadzone i opracowane wcześniej materiały w wersji elektronicznej. Korzysta z różnych źródeł informacji lokalnych, np. znajdujących się na płytach, w Internecie oraz z możliwości komunikacyjnych TI np. z poczty elektronicznej skypu, grup dyskusyjnych, czatu.

4.1. Wykorzystanie ICT w procesie edukacyjnym

Wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych ICT (TIK) w procesie edukacyjnym pozwala na podniesienie skuteczności przekazywania treści dydaktycznych oraz na uatrakcyjnienie zajęć lekcyjnych. Obecnie preferowany styl kształcenia to zdobywanie wiedzy przez doświadczenie, które opiera się na założeniu, że wszyscy ludzie mają pewien potencjał twórczy, a najlepiej uczymy się wtedy, gdy jesteśmy włączeni poprzez działanie w proces przekazywanej wiedzy i wiedza jest najtrwalsza, gdy zdobywamy

ją sami. Takie możliwości daje wykorzystanie w realizacji procesu edukacyjnego technologii ICT.

4.1.1. Internet w dydaktyce

Rozwój technologii zapoczątkował zmiany w sposobie nauczania oraz przekazywania umiejętności i informacji. Powstały nowe kanały komunikacji, wśród nich Internet, dzięki którym dostęp do wiedzy i informacji staje się nieograniczony.

Podczas zajęć edukacyjnych, szkoleń można korzystać z zasobów Internetu, przeglądając strony internetowe, wykorzystując wyszukiwarki. Zasoby internetowe pozwalają zgromadzić różne informacje, tworzyć różne opracowania, rozwiązywać różne problemy i zadania specjalistyczne. Dziś Internet jest powszechnie wykorzystywany w edukacji, handlu, administracji czy biznesie, dlatego ważne jest kształcenie umiejętności jego zastosowania w życiu, nauce, komunikacji, pracy zawodowej itd.

Scenariusz zajęć dydaktycznych

Temat: Internet i jego wykorzystanie w pracy administracyjnej

Czas realizacji zajęć: 2 x po 90 min.

Cele szkolenia:

Uczestnik:

- wie, jak wykorzystać zasoby Internetu w pracy administracyjnej,
- umie wyszukiwać niezbędne informacje dotyczące przepisów prawa administracyjnego i odpowiednio je przetwarzać do potrzeb własnych,
- pozna sposoby komunikowania się przez Internet,
- umie korzystać z poczty elektronicznej do odbioru i przesyłania informacji,
- potrafi dokonać podstawowych operacji bankowych przez Internet.

Środki dydaktyczne: zestaw komputerowy z dostępem do Internetu, płyta CD, trzy prezentacje multimedialne, rzutnik multimedialny z komputerem i oprogramowaniem systemowym i użytkowym.

Metody kształcenia: mini wykład problemowy z prezentacjami multimedialnymi; zajęcia warsztatowe przy komputerze, dyskusja panelowa.

Formy pracy: indywidualna, zbiorowa.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie (15 min.)

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- a. integracja grupy,
 - b. przedstawienie tematu i celu warsztatów,
 - c. przypomnienie informacji o komputerach i oprogramowaniu systemowym i użytkowym i dyskusja na temat zastosowania Internetu.
2. Część właściwa zajęć. (pierwsza część zajęć 70 min).
- a. Mini wykład „ Internet – jakie jest jego o zastosowanie w praktyce?” (10 min).
 - b. Uczestnicy ćwiczą możliwości wykorzystania zasobów Internetu - wyszukiwanie informacji przy wykorzystaniu źródeł internetowych na zadany temat (25 min).
Każdy uczestnik:
 - wybiera temat związany z prawem administracyjnym i wyszuka informacje z nim związane w Internecie, dokona ich selekcji pod kątem wykorzystania w swojej pracy. (15 min). Uzyskane informacje zapisze w programie Word na dysku w folderze Moje dokumenty;
 - analizuje wyszukane treści z innymi uczestnikami kursu (10 min.).
 - c. Zakładanie konta e-mailowego i przesyłanie informacji do kolegi z grupy:
 - mini wykład z prezentacją na temat zakładania poczty elektronicznej „Komunikowanie przez Internet” (10 min).
 - każdy uczestnik samodzielnie założy bezpłatne konto internetowe (15 min).
 - zapisane wcześniej informacje internetowe prześle do innego kolegi z grupy (5min).
 - analiza trudności w wykonywanym ćwiczeniu i prezentacja własnych wyników. (5 min).

Analiza wyników ćwiczeń (10 min) i przerwa międzysesyjna.
 - d. Po przerwie w części drugiej zajęć uczestnicy zapoznają się z możliwościami wykonywania operacji rzez Internet np. opłat bankowych, zakupów w Internecie (druga część zajęć 65 min):
 - mini wykład z prezentacją multimedialną na temat „Opłaty i zakupy przez Internet,, (10min),
 - wykonywanie prostych operacji bankowych (symulacja) (20 min),
 - zakup kartki świątecznej lub imieninowej przez Internet (20 min).
 - e. Uczestnicy podsumowują wyniki własnej pracy i dyskutują o wadach i zaletach operacji wykonanych przez Internet. (15 min).
3. Podsumowanie i ewaluacja zajęć (20 min.):
- a. analiza możliwości wykorzystania zasobów Internetu w administracji (10 min),

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

b. ewaluacja zajęć (ewaluacja bieżąca) – rundka (10min).

4.1.2. Innowacyjne metody kształcenia

Szybkie zmiany w technologii zmieniają podejście do edukacji, a także z przyczyniają się do zmian w sposobie nauczania. Nowoczesne formy kształcenia oparte są na wykorzystaniu najnowszych technik informatycznych i komunikacyjnych. Dzięki tej technologii uczymy się tego, co jest nam najbardziej potrzebne, w zakresie i tempie dostosowanym do naszych potrzeb, zainteresowań i możliwości, a także w dogodnym dla nas czasie i miejscu. Istnieje wiele metod kształcenia opartych na zasobach i możliwościach ICT. Należą do nich np. blended learning, WebQuest., które w bardziej innowacyjny sposób pozwalają kształcić przyszłe pokolenie, wychodząc naprzeciw potrzebom rynku pracy i polityce państwa. Nowoczesne i nowatorskie metody nauczania to także najlepsze wykorzystanie potencjału tkwiącego w technologii i krok naprzód w rozwoju edukacji.

WebQuest to nowatorska metoda pracy z uczniami wykorzystująca technologię informacyjną i pozwalająca rozwijać ich aktywność zorientowaną na dociekanie, w której większość lub całość informacji uzyskanych przez uczących się pochodzi z Internetu. WebQuesty pozwalają zaangażować wyobraźnię uczniów oraz pozwolić im na poszukiwanie informacji w sposób przemyślany i kontrolowany. Możliwość komunikowania, praca w grupie, rozwiązywanie problemów, krytyczne i twórcze myślenie stają się ważniejsze w dzisiejszym świecie, niż nauczanie pamięciowe. Dzięki tej metodzie uczniowie rozwijają wyobraźnię i własną twórczość poprzez budowanie internetowych baz danych dotyczących różnych obszarów wiedzy, poruszanie się w przestrzeni wirtualnej, itp.

Tworząc WebQuest rozpoczynamy od określenia jego tematu programowo związanego z dostępnymi zasobami internetowymi, następnie przeglądamy strony internetowe i wyszukujemy informacje na zadany temat, które grupujemy, porządkujemy, selekcjonujemy w formie stron www, baz danych, wykazu ekspertów online, itd.

Podstawowymi elementami WebQuestu są: wprowadzenie do tematu, zadanie, proces, źródła, ewaluacja, konkluzja, przewodnik dla nauczyciela. Wprowadzenie ma na celu zapoznanie uczniów z tematyką zadania i zainteresowanie jego realizacją. Zadanie jest taką czynnością, którą uczniowie podejmą lub rozwiną, aby zademonstrować, że osiągnęli założone cele nauczania projektu. Proces to szczegółowy opis kolejnych kroków, jakie uczniowie mają wykonać, aby zrealizować projekt oraz zasady podziału ról i zadań dla poszczególnych członków zespołu.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Źródła zawierają wyszczególnienie stron internetowych, z jakich mogą korzystać uczniowie podczas pracy nad zadaniem. Ewaluacja zawierać powinna jasne informacje odnośnie tego, jakie są kryteria oceny realizowanego przez uczniów zadania. Konkluzja zamyka poszukiwania, przypomina uczącym o tym czego się nauczyli, zawiera refleksje na temat procedury, wskazuje sugestie do klasowej dyskusji. Celem przewodnika jest przekazanie pomocnych wskazówek innym nauczycielom, chcącym wykorzystać projekt w pracy z uczniami. Metoda ta bazuje na naturalnym zainteresowaniu uczniów komputerem i Internetem, przygotowuje do świadomego i krytycznego korzystania z usług internetowych oraz promuje posługiwanie się Internetem jako narzędziem pracy intelektualnej.

Przykład

Webquest „Konin i jego okolice”

Wprowadzenie

Chcemy poznać bliżej region w którym mieszkamy lub się uczymy. Przygotujemy prezentację ukazującą uroki i zabytki Konina i powiatu konińskiego. Mamy nadzieję, że dzięki niej spojrzycie z nowej perspektywy na wasz region. Wasze zainteresowania powinny być skierowane najciekawsze zabytki miasta Konina wraz z opisem ich historii i miejsca w kulturze, a także najbardziej atrakcyjne turystycznie tereny w powiecie konińskim. Wcielicie się w role reporterów, fotografów, badaczy historii, twórców stron internetowych o regionie Konina. Przygotujcie dwie prezentacje multimedialna, zdjęcia, album i dwa plakaty.

Proces

Pracujemy w ośmiu grupach.. Pierwsza grupa zajmie się gromadzeniem informacji, druga grupa posegreguje zebrane informacje i stworzy jednolity tekst do prezentacji. Trzecia grupa przygotowuje zdjęcia do plakatów i prezentacji z terenów turystycznych. Czwarta grupa ze stron internetowych wybiera najciekawsze zabytki miasta Konina i robi zdjęcia do albumu i prezentacji o Koninie. Piąta grupa przygotowuje plakat o Koninie i plakat o ośrodkach turystycznych regionu konińskiego. Szósta grupa przygotowuje album o Koninie. Siódma grupa przygotowuje prezentacje „ Zachęcamy do odpoczynku w regionie konińskim” i ją prezentuje. Ostatnia grupa ósma przygotowuje prezentacje „Zabytki Konina” i ją prezentuje.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Źródła

Przydatne linki:

<http://www.shalom-kalish.republika.pl/historia/konin.htm>

<http://www.schronisko-goslawice.pl/lang-pl/konin>

<http://pl.wikipedia.org/wiki/Konin>

<http://www.konin->

[starowka.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=11](http://www.konin-starowka.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=11)

Ewaluacja

Działanie	1 punkt	2 punkty	3 punkty	4 Punkty
Poziom merytoryczny.	Niewiele interesujących informacji.	Pobieżna realizacja tematu.	Temat nie w pełni zrealizowany.	Wyczerpujące przedstawienie tematu.
Ogólne wrażenia estetyczne, i ciekawe propozycje.	Efekty pracy są mało czytelne.	Efekty pracy są mało przejrzyste i czytelne, ale zdjęcia są poprawnie wykonane.	Praca jest przejrzysta i czytelna, ale w prezentacji jest zbyt dużo tekstu.	Praca bardzo estetyczna, przejrzysta i czytelna, dobrze dobrana graficznie.
Jakość i poprawność wykonania prezentacji, albumu, plakatów i zdjęć.	Prezentacja i album oraz plakaty posiadają duże braki i błędy merytoryczne.	Prezentacja i album oraz plakaty ładne z niewielkimi brakami posiadająca rzetelne informacje.	Prezentacja, album oraz plakaty przejrzyste poukładane w przejrzysty i chronologiczny ład.	Prezentacja i album oraz plakaty bez braków z wiarygodnymi informacjami.
Współpraca w grupie.	Bardzo słaba praca grupowa.	Praca w grupie słaba, dużo indywidualnych pomysłów.	Dobra współpraca, lecz nie równo rozdzielone zadania.	Doskonała współpraca.

Konkluzja

Wasza praca pozwoli przygotować ciekawe prezentacje multimedialne o regionie Konina w sposób przejrzysty i poprawny merytorycznie opracować albumy i plakaty, co będzie początkiem twórczego poszukiwania i tworzenia nowych rozwiązań promujących własny region. Mamy nadzieję, że dobrze się bawiliście poznając historię, zabytki, ośrodki turystyczne i że to rozbudziło w Was ciekawość poznania innych interesujących faktów z życia ludzi w Waszym regionie.

Blended Learning to nowoczesna metoda nauki na miarę XXI wieku łącząca to, co najlepsze w e-learningu i w tradycyjnych metodach i formach nauczania. Celem tej metody (zwanej także nauczaniem mieszanym, hybrydowym lub komplementarnym) jest połączenie dwóch sposobów uczenia się: twarzą w twarz oraz instrukcji online. Zajęcia z nauczycielem to czas zdobywania różnych interaktywnych doświadczeń. Równolegle, uczniowie mogą korzystać z bogatej w materiały sieci, o każdej porze dnia, z jakiegokolwiek miejsca. Daje

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

to uczestnikom kształcenia dużą elastyczność w przyswajaniu niezbędnych w życiu, nauce, pracy informacji. Najefektywniejszym połączeniem w tej metodzie jest zestawienie metod e-learningowych z tradycyjnym nauczaniem przyjmującym różnorodne formy, tj. od form podających do form warsztatowych, laboratoryjnych, doświadczalnych, czy projektowych metod pracy z uczniem.

Element tradycyjny stanowią spotkania nauczyciela z uczniami, co umożliwia poznanie nowych osób, zacieśnienia relacje, pozwala na wymianę doświadczeń w toku dyskusji z innymi uczniami. Osoba prowadząca zajęcia zyskuje możliwość sprawdzenia poziomu kompetencji uczniów, doprecyzowania problemów oraz bezpośredniego ich zmotywowania. Zajęcia tradycyjne dają także możliwość dotknięcia, wykonania doświadczenia, itp.

Nauczanie e-learningowe to nauczanie na odległość wykorzystujące Internet. Kształcenie on-line pozwala na indywidualizację procesu nauczania, gdyż uczeń sam podejmuje decyzję o terminie i długości lekcji oraz ustala tempo i poziom trudności, a także może pominąć treści dobrze znane, a skupić się na problemach i tematach dla niego trudnych. E-learning wzbogaca tradycyjne treści nauczania materiałami multimedialnymi, np. filmami, nagraniami audio, zdjęciami, animacjami, podnosi tempo przyswajania wiedzy i atrakcyjność kształcenia.

Zajęcia prowadzone tą metodą pozwalają uczniowi być w interakcji z treściami multimedialnymi, dają mu możliwość współpracy w środowisku wirtualnym oraz możliwość korzystania z opracowanych przez ekspertów jednostek e-learningowych i może kreatywnie je wykorzystać. Uczeń, który chciałby rozwijać swoje umiejętności, może uczestniczyć w różnych formach pozalekcyjnych, ale także może robić to samodzielnie.

Self-learning, czyli samodzielna nauka to proces samodzielnie prowadzonego uczenia się, którego cele, treść, formy, źródła i metody dobiera i ustala osoba ucząca się. W metodzie tej najczęściej nauka odbywa się na odległość z wykorzystaniem środków audiowizualnych, korespondencyjnych form kształcenia, dokształcania się opartego na wykorzystaniu komputera i Internetu. Samodzielna nauka odbywa się wtedy w oparciu o odpowiednio opracowane programy, materiały szkoleniowe i sprawdzające wiedzę, dostępne w Internecie, na platformie edukacyjnej. Uczeń uczy się samodzielnie z dowolnego miejsca i w dowolnym czasie, a z nauczycielem kierującym jego kształceniem jest w kontakcie mailowym, np. innowacyjny kurs języka obcego.

4.2. Komputerowe wspomaganie zajęć edukacyjnych

Szkoły, aby unowocześniać swoje metody nauczania opierają prowadzone kształcenie na najnowszych technikach ICT, wśród których dominuje komputer wraz z układami multimedialnymi. Programy multimedialne nadają informacjom urozmaiconą formę przez co uczenie staje się bardziej atrakcyjne. Komputer należy traktować jako jeszcze jeden, nowoczesny środek dydaktyczny, który można wykorzystać jako: multimedialny podręcznik, środek do prezentacji i ilustracji zjawisk, narzędzie do rozwiązywania problemów, narzędzie do wyszukiwania i gromadzenia informacji, narzędzie do projektowania, narzędzie umożliwiające prowadzenie prac badawczych, narzędzie umożliwiające spotkania z ciekawymi ludźmi, automat umożliwiający sprawdzenie wiadomości. Mikrokomputer, jako medium interaktywne pobudza i zachęca do poszukiwań i odkryć i wpływa na uczniów aktywizująco. Wykorzystanie nowych mediów w procesie uczenia się i nauczania pozwala na syntezę wizualną, słuchową i dotykową, a więc promuje myślenie twórcze. Komputer łączy walory edukacyjne słowa pisanego oraz zalety graficzne wideo. Umożliwia dokonywanie zróżnicowanych przekazów informacyjnych przy wykorzystaniu tekstu, grafiki i animacji. Komputer to znakomity instrument indywidualizacji procesu kształcenia, charakterystycznego dla szkoły przyszłości.

Istnieje wiele multimedialnych podręczników do szkoły podstawowej i gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych np. EDU ROM. Zawierają filmy wideo, trójwymiarowe prezentacje oraz specyficzne programy narzędziowe, pozwalające dotrzeć do najważniejszych informacji. Niekonwencjonalny sposób prezentacji treści, doskonałe zdjęcia, trójwymiarowe animacje, filmy wideo oraz setki interaktywnych ćwiczeń to cechy charakterystyczne dla programów multimedialnych.

Multimedia wspomagające proces kształcenia można podzielić na: *programy uczące*, do których zaliczamy: filmy prezentujące i wyjaśniające trudne zjawiska fizyczne, geograficzne i biologiczne oraz doświadczenia chemiczne, liczne animacje, symulacje oraz pokazy slajdów ułatwiające poznanie i zrozumienie trudnych zagadnień, ćwiczenia aktywizujące, oraz zadania testowe, które pozwalają kontrolować stopień przyswojenia wiedzy; *programy prezentujące materiał nauczania* np.: książki elektroniczne, zbiory grafik; *programy wspomagające proces opracowania materiału nauczania*, np.: atlasy, encyklopedia, czasopisma, poradniki, słowniki; *gry i zabawy edukacyjne*, itd.

5. DOSKONALENIE ZAWODOWE NAUCZYCIELA

Rozwój gospodarki i postępu technicznego na świecie oraz przełom formacyjno – kulturowy w Polsce, to istotne przyczyny zmian w sposobie kształcenia dzieci i młodzieży, doskonalenia się osób dorosłych, w tym także nauczycieli. Współczesna szkoła powinna wprowadzać różne innowacje do procesu kształcenia. Nauczyciel takiej szkoły musi umieć tworzyć i doskonalić swój warsztat pracy na potrzeby innego kształcenia. Istotnym celem doskonalenia nauczyciela jest, by stymulować jego rozwój zawodowy i ułatwić mu przechodzenie z jego niższych faz ku wyższym.

Doskonalenie nauczycieli jest uwarunkowane różnymi czynnikami, do których należą: informacja o potrzebach w zakresie kształcenia nauczycieli, doskonalenia ich umiejętności merytorycznych i dydaktycznych, informacja pedagogiczna, wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli, współpraca z ośrodkami doskonalenia nauczycieli w kraju i za granicą. Nauczyciele mogą rozwijać swoją wiedzę i umiejętności przez samokształcenie, uczestniczenie w konsultacjach indywidualnych i zespołowych prowadzonych w szkole.

Zespoły samokształceniowe, problemowe lub przedmiotowe organizowane w szkole stanowią ważny element doskonalenia ich umiejętności. Obserwowanie pracy i innowacji kolegów mobilizuje ich do zmian w realizacji procesu edukacyjnego oraz korzystania z najnowszych technologii i narzędzi multimedialnych dostępnych w szkole. Konsultacje indywidualne i zbiorowe z innymi nauczycielami wspierają każdego z nich w pokonywaniu trudności i w adaptacji do nowych warunków pracy wymuszanych przez postęp techniczny i rozwój gospodarki.

W związku z reformami w edukacji i zmianami w prawie oświatowym wielu nauczycieli musi zmienić swoje kwalifikacje lub udoskonalić swoje umiejętności, szczególnie w zakresie najnowszych technik kształcenia i stosowania najnowszych środków dydaktycznych opartych o osiągnięcia techniki i informatyki, dlatego powinien zaplanować własny rozwój, awans zawodowy, a przez to wzbogacić własny warsztat pracy i podnieść jakość pracy szkoły.

Doskonalenie zawodowe nauczyciela można określić jako: uzupełnienie wiedzy i dostarczanie nauczycielowi informacji niezbędnych w jego działalności zawodowej; pogłębianie wiedzy które polega na studiowaniu literatury fachowej oraz udziale w konferencjach, wykładach i innych formach dokształcania; aktualizowanie wiedzy, które może się odbywać przez studiowanie najnowszej literatury, dyskusje, konsultacje, słuchanie prelekcji.

ZAKOŃCZENIE

Warsztat pracy nauczyciela stanowi ważny środek oddziaływania dydaktycznego, wychowawczego i jest czynnikiem wspomagającym wychowanków w procesie edukacyjnym. Zmiany w prawie oświatowym spowodowane zmianami w rozwijającym się społeczeństwie przyczyniają się do zmian w zakresie kształcenia i wychowania, a to prowadzi do ciągłego wzbogacania i doskonalenia warsztatu pracy.

Nauczyciel powinien, więc systematycznie modernizować swój warsztat pracy w celu zapewnienia dzieciom i młodzieży oraz dorosłym edukacji dostosowanej do wymagań stawianych na kolejnym etapie kształcenia lub na rynku przyszłej pracy zawodowej. Tworząc lub modernizując swój warsztat musimy więc rozpocząć od syntezy swojej wiedzy, umiejętności oraz doświadczenia pedagogicznego i życiowego.

Kształcenie w toku studiów to dopiero początek nabywania przez nauczyciela potrzebnych kompetencji. Dalszy ciąg tego procesu ma miejsce już w toku pracy zawodowej. Warsztat pracy każdego nauczyciela pełni zarówno funkcje wspomagające i zespalające oraz warunkujące optymalne relacje wychowanka i nauczyciela w procesie edukacyjnym, ale także jest czynnikiem inspirującym rozwój nauczyciela w zawodzie.

W poradniku każdy początkujący nauczyciel znajdzie różne informacje wspierające go w pracy edukacyjnej, a także w tworzeniu oraz doskonaleniu nowoczesnego warsztatu pracy.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Brudnik E.: *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie*, Zakład Wydawniczy SFS, Kielce 2000.
- [2] Hyla M.: *Przewodnik po e-learningu*, Wolters Kluwer, Kraków 2009.
- [3] Kobyliński W.: *ABC organizacji pracy nauczyciela*, Warszawa 1984.
- [4] Komorowski T.: *Prawo w praktyce oświatowej*, Poznań 2003.
- [5] Król I.: *Nauczyciel i jego warsztat pracy*, Poznań 1997.
- [6] Krzyżewska J.: *Aktywizujące metody i techniki w edukacji*, Wydawnictwo J. Krzyżewska, Suwałki.
- [7] Kupisiewicz C.: *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1980.
- [8] Kupisiewicz Cz.: *Podstawy dydaktyki*, WSiP, Warszawa 2005.
- [9] Leppert R.: *Edukacja w świecie współczesnym*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2000.
- [10] Muszkieta R.: *Nauczyciel w reformującej się szkole*, Poznań 2001.
- [11] Niemierko B.: *Między oceną szkolną a dydaktyką*, WSiP, Warszawa 1991.
- [12] Okoń W.: *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2003.
- [13] Podgórnny M. (red.): *Człowiek na edukacyjnej fali. Współczesne konteksty edukacji dorosłych*, Kraków, Oficyna Wydawnicza „Impuls” 2005.
- [14] Skorek E. M.: *Wspomaganie rozwoju mowy dziecka*, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2002.
- [15] Suchodolski B.: *Pedagogika. Podręcznik dla kandydatów na nauczycieli*, PWN, Warszawa 1982.
- [16] Szempruch J.: *Pedagogiczne kształcenie nauczycieli wobec reform edukacji w Polsce*, Rzeszów 2000.
- [17] Szłosek F.: *Wstęp do dydaktyki przedmiotów zawodowych*, ITE, Radom 1995.
- [18] Ziętek A.: *Możliwości wykorzystania techniki komputerowej w realizacji zadań dydaktycznych*, http://cku.wodzislaw.pl/pliki/tech_kom.htm

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty”
projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

ISBN 978 83 931022 9 7